

LİVÂYÎ BEY MECMÛ'ASI

Doç. Dr. Semra TUNÇ - Prof. Dr. Ahmet SEVGİ
Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
setunc@selcuk.edu.tr - ahsevgi@selcuk.edu.tr

Öz

Şiir mecmuaları Klasik Türk edebiyatı için önemli kaynaklardır. Divanı bulunmayan pek çok şairin yanısıra divan sahibi şairlerin, divanlarını tertip ettikten sonra yazdıkları yahut değişik nedenlerle divanlarına almadıkları şiirlerine de mecmualarda rastlamak mümkündür. Diğer taraftan şiir mecmuaları, özellikle nazire mecmuaları sayesinde kimin kimden ne ölçüde etkilendiği, kimin üstat kimin talebe olduğu, kısacası Klasik Türk şiirinin zaman içindeki yürüyüşü daha net görülebilmektedir.

Bu çalışmayla, gerek yukarıda işaret emeye çalıştığımız konularda gerekse daha başka alanlarda edebiyat tarihine katkı sağlayacağı düşünülen bir şiir mecmuası ele alındı. Şair ve kâtip Livâyî tarafından 965/1557'de tertip edilen bu mecmua, Mısır Millî Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Bölümü 182'de kayıtlıdır. Seçme bir nazire mecmuası denebilecek söz konusu derleme; *Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi*'ne (MESTAP)¹ uygun tabloyla araştırmacıların istifadesine sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mecmua, nazire, Klasik Türk şiiri, matla, makta, Livâyî, MESTAP.

JOURNAL OF LIWAI BEG

Abstract

Poetry journals are one of the important sources for Classic Turkish Literature. Poems of many poets who do not have a diwan (collected poems) can be found in the journals. Moreover, one can encounter in these journals the poems of poets, who have a diwan, which were written by them after compiling their diwans or excluded from these diwans for various reasons. Poetry journals, and imitative poetry (nazira) journals in particular, enable us to see better who was influenced by whom and to what extent, who was the master or the teacher, and shortly, the journey of Classic Turkish Poetry in time.

The present study deals with a poetry journal which we think will contribute to the history of literature both in the above points we have tried to highlight and in other topics. Having been compiled by the poet and scribe Liwai in 965 AH / 1557 AD, this journal is registered and stored in the Turkish Manuscripts Division No. 182 of the Egyptian National Library and Archives. This miscellany, which can be regarded as a journal of selected imitative poems, is made available to the researchers in a table complying with the *Systematic Classification Project of Journals* (MESTAP)².

Key Words: Journal, imitative poetry, Classic Turkish Poetry, matla, makta, Liwai, MESTAP.

¹ MESTAP; Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL'ın teklifi ve örnek çalışmasıyla başlattığı, çeşitli üniversitelerde görevli konuya ilgi duyan öğretim elemanlarının gönüllü olarak desteklediği bir projedir. "Projenin hedefi, öncelikli olarak şiir mecmuaları, nihai olarak da edebiyatla ilgili –cönkler de dâhil olmak üzere– bütün mecmuaların ayrıntılı tasnif ve dokümanlarının yapılmasıdır." (Köksal 2012b: 422). Projenin hayata geçirilebilmesi amacıyla Prof. Dr. Köksal'ın önderliğinde -Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığının da destekleriyle- Ankara'da 30 Haziran 2012'de Osmanlı Şiirinin Hazineleri: Mecmualar ve Cönkler konulu bir çalıştay düzenlendi. Türkiye genelinde mecmua ve cönkler hakkında çalışan/çalışmakta olan 39 bilim insanının katıldığı çalıştayda; konunun önemi, mahiyeti ve projenin özellikle Türk edebiyatı/şiir tarihi araştırmalarına sağlayacağı katkı üzerinde duruldu, üniversitelerde yapılacak lisansüstü çalışmalar ve sair bilimsel yayımlarla desteklenmesi kararlaştırıldı. Çalıştaydan sonra ise üniversitelerde yapılan/yapılmakta olan çalışmaların araştırmacıların hizmetine sunulabilmesi için bir veri tabanı oluşturuldu. Konuyla ilgili çalışmalar veri tabanında paylaşılmaktadır. Bilgi için bk: <http://mecmualar.tr.gg/MESTAP-Projesi-Hakk%26%23305%3Bnda.htm>

² MESTAP is a project started upon Prof. Mehmet Fatih KÖKSAL's offer and exemplary work, and supported by voluntary academic personnel of various universities who are interested in the subject. "The project aims to classify and list in detail first the poetry journals and eventually all the literary journals, including minstrel's (ashik) scrolls, i.e. jongs." (Köksal 2012b: 422). For the purposes of the realization of this project, a workshop titled *The Treasures of Ottoman Poetry: Journals and Jongs* was held with the moderation of Prof. Köksal, and the support of the Office of President of Atatürk Cultural Center, on 30 June 2012 in Ankara. The workshop participated by 39 scientists across Turkey who have worked or are working on journals and jongs, dealt with the importance and scope of the subject in hand, and especially its possible contributions to the studies of the History of Turkish Literature/Poetry, and concluded that it is to be supported by postgraduate studies and other scientific publications from the universities. After the workshop, a database was created in order to make available to the researchers the studies which were and are carried out in the universities. The studies dealing with this subject are shared via this database. For more information, see <http://mecmualar.tr.gg/MESTAP-Projesi-Hakk%26%23305%3Bnda.htm>

GİRİŞ

Livâyî ve Eserleri

Üzerinde çalıştığımız mecmuanın mürettibi olan 16. yüzyıl şairi Livâyî'nin hayatı hakkında ayrıntılı bilgiye sahip değiliz. Âşık Çelebi *Meşâ'irü's-Şu'arâ*'da adının Hızır olduğunu, aklî dengesinin yerinde olmadığını, zaman zaman hastanede tedâvî gördüğünü ve kitâbetle (müstensihlik) geçindiğini söyler (Kılıç 2010: 2/742). Gerek ferâğ kaydındaki bilgiler gerekse mürettibin adı geçen mecmuuda yer alan şiirleri, Âşık Çelebi'nin söylediklerini -genellikle- doğrular mahiyettir. Söz gelimi:

Nâmdâr olsa **Livâyî** n'ola ışkuında şehâ
Uşlu-y-iken delüye geçdi cihânda adı (*Livâyî Bey Mecmuası*, 32a)

beyti onun aklî dengesinin bozuk olduğunun kendi kaleminden ifadesidir. Ancak, adının Hızır olduğuna dair mecmuuda bir işaret rastlamadık. Aksine, ferâğ kaydında, adının Muhammed/Mehmed olduğu ve “Livâyî” diye tanındığı açıkça belirtilmektedir.

Âşık Çelebi, Livâyî'nin edebî kişiliği ile ilgili olarak da şunları söyler: “Mü'ellefâtı 'adedde şad olur, yanında şi'r ü inşâdan dem urılsa gayruñ kelimâti mezkûr olmak bâbı sedd ü şadd olur.” (Kılıç 2010: 2/743). Buradaki “sad” (yüz) kelimesinden -muhtemelen- şairin istinsah ettiği eserlerin çokluğu kastedilmektedir. Zira Livâyî'nin -şimdilik- *Dîvân*, *Nazm-ı Tefsîr* ve *Mecmû'a-i Eş'âr* dışında herhangi bir telifi bilinmemektedir.

Livâyî'nin bilinen eserleri şunlardır:

1. Dîvân

Kasîde, gazel, terkîb-i bend, muaşşer, müsebba, muhammes, murabba ve kıtalardan oluşan *Livâyî Dîvânı* üzerinde Köksal Seyhan doktora çalışması yapmıştır (Seyhan 2002).

2. Nazm-ı Tefsîr

Baş tarafı eksik olduğu için adını “hâtîme”den tahmin ettiğimiz eser; Yâsin, Tebâreke (Mülk Sûresi) ve Amme'nin (Nebe Sûresi) nazmen tefsiridir. Bu eser; “Livâyî'nin Manzûm Amme (Nebe Sûresi) Tefsiri”, “Livâyî'nin Manzûm Tebâreke (Mülk Sûresi) Tefsiri” ve “Livâyî'nin Manzûm Yasin Tefsiri”, adlarıyla üç makale hâlinde yayımlanmıştır (Sevgi 2013, 2014, 2015).

3. Mecmû'a-i Eş'âr

Mısır Millî Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Bölümü 182 numarada kayıtlı bu şiir mecmuası şekil ve muhteva yönüyle ayrıntılı olarak aşağıda tanıtılmaktadır.

MECMÛA-İ EŞ'ÂR'IN TANITIMI

Mısır Millî Kütüphanesi (Dâru'l-Kütübi'l-Mısıryye) Türkçe Yazmalar Bölümü 182 numarada kayıtlı yazma; her sayfada 13-15 satırlı, 83 varaklık bir mecmuadır.³ Ferâğ kaydına⁴ göre mecmua; Livâyî mahlasıyla meşhur Muhammed/Mehmed b. Muhammed/Mehmed b. Ali tarafından Muharrem 965/1557'de tertip edilmiştir. Yazmaya iki kez varak numaraları verilmiştir. Numaralandırılmalar birbirine uyumlu ve düzenli olmasına rağmen eksik şiirlerden ve çobanlardan varak kopukluğu⁵ bulunduğu, numaralandırmanın da sonradan yapıldığı anlaşılmaktadır. Geneli harekeli nesih olmakla birlikte zaman zaman harekesiz nestalik⁶ hatla yazılmış mecmuada mükerrer⁷ şiirler ve derkenarlar⁸ hariç, eksiklik sebebiyle sadece bir/birkaç beyti kayıtlı şiirler dâhil edilmek üzere; 305 gazel, 6 kaside, 3 müstezad, 3 muşşer, 3 tahmis, 2 murabba ve 1 mesnevi vardır. Toplam 65 şair⁹ adına kayıtlı 323¹⁰ manzume bulunmaktadır. Mecmuada en fazla şiiri bulunan şair; 87 gazel, 4 kaside, 2 tahmis, 1 murabba ile toplam 94 şiiri kaydedilmiş olan Livâyî'dir. Livâyî'nin şiirlerinin fazla oluşu aynı zamanda mecmuanın mürettibi oluşuyla da ilgilidir. Livâyî'yi 38 gazelle Âhî, 37 gazel ve bir müstezadla Hayretî takip etmektedir. Bunun yanında mecmuada tek şiiri bulunan şair de çoktur. Mecmuadaki şiirlerin şair ve nazım şekline göre dağılımı da tablo hâlinde (Tablo 2) verilmiştir.

³ Mısır Millî Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu'nda söz konusu mecmua şöyle tanımlenmektedir:

مجموعة اشعار:

جمع: محمد بن محمد بن علي الشهير باللواي.

وهي مجموعة مشتملة على منتخبات من اشعار نحو خمسين شاعراً تركياً.

اولها: قصيدة كرم لأحمد باشا: اى محيط كرمك فطره سى عمان كرم... الخ.

- نسخة مخطوطة فى مجلد نفيس مضغوط بالذهب، بقلم نسخ، تمت كتابتها فى اوائل الحزم سنة ٩٦٥ هجرى، بخط محمد بن محمد بن علي. الشهير باللواي، فى ٨٣ ورقة، مسطرقاً مختلفة و معظمها ١٣، فى ٥، ٢٠، ١٥X سم. (1992: (IV/31)

⁴ "Temmetil-kitâb bi-'avnî'lâhî'l-Melikî-[Vehhâb?] 'an-yedi 'abdi'z- za'iffi[l-beriyeye?] Muhammed b. Muhammed b. Muhammed b. Muhammed b. 'Alî ve 'an-kâtîbân-ı hâşşa-i sarâyî eş-şehîr bi'l-Livâyî 'aniş-şuhûr fi-evâyili Muḥarremi'l-ḥarâm sene ḥamse ve sittûn ve tis'a mi'e" kaydına göre mürettibin Livâyî olduğu kesin görülmektedir. Bu durumda yazmanın; 10b, 20b ve 40a sayfalarındaki derkenar "li-muharrihi" kayıtlarının, mecmua'yı tertip eden değil bu derkenarları yazan anlamında kullanıldığını varsaymak gerekir. Mecmuanın hattı ile derkenarların hattının farklı ve acemice oluşu da bu hükmü desteklemektedir.

⁵ Tabloda dipnotlarla da belirtilen eksiklik; 8b, 25b, 28b, 35b, 37b, 38b, 52b, 62b, 71b,74b ve 76b sayfalarından sonra olmak üzere en az 11 varaktır.

⁶ Mecmua 41b'ye kadar harekeli nesih, 41b-53a arası harekeli nesih ve harekesiz nestalik karışık hatlıdır. Bu farklı hat; sayfadan sayfaya, şiirden şiire değişebildiği gibi bir şiirin birkaç beyti veya beytin bir mısraında değişebilen şekilde de karşımıza çıkmaktadır.

⁷ Livâyî'ye ait iki şiir mecmuada mükerrer kaydedilmiştir. Biri; 71b'de tamamı, 52b'de ilk iki beyti ve yazmanın ilk sayfasında ise son üç beyti kayıtlı 5 beyitlik bir gazel; diğeri ise 18a'da 7 beyit, 74a'da ise 5 beyit hâlinde mükerrer kaydedilmiş bir gazeldir.

⁸ Çoğunluğunun okuyucu notu olduğunu düşünülen bu derkenarlar, mecmuanın bütün ayrıntısıyla özelliklerinin görülebilmesi için tabloda dipnotlarla verilmiştir. Mecmuada; 10b, 11a, 20b, 23a, 26a, 31a, 40a, 46a, 56a, 58a, 65a, 68a, 79a ve 83b'de olmak üzere toplam 12 derkenardan 11'i mecmuanın hattından farklı ve bozuk bir hatla kaydedilmiştir. Sadece 79b'de Cüyî'nin şiirinde bazı tashihihler işaret eden ve "İşlâh-ı Livâyî" kaydıyla verilen ve Livâyî'nin hattı olduğunu düşünülen derkenar, güzel bir talikle yazılmıştır. Ayrıca bu derkenarlardan 20b'deki Fâ'ik mahlaslı 5 beyitlik gazel ile 10b ve 40a'daki beyitlerde "li-muharrihi" kaydı vardır.

⁹ Şair sayısı mahlaslar esas alınarak verilmiş, aynı mahlası kullanan birden çok şair için kimlik ayrımı yapılmamıştır.

¹⁰ Mecmuanın tertip özelliklerinin bütünüyle aksettirebilmek amacıyla muhteva tablosunda mükerrer şiirler de gösterildi. Ancak bu şiirler mecmuanın toplam şiir sayısına dâhil edilmedi. Bunun yanında mecmuada varak eksikliği sebebiyle bir veya birkaç beyti bulunan şiirlerin eksik matla veya makta beyitleri -divan veya sair kaynaklardan tespit edilerek- tabloya alındı ancak bu şiirler sayı dışında tutuldu. Ayrıca yine varak eksikliği dolayısıyla sadece başlığı kayıtlı olduğu hâlde metni bulunmayan şiirler; sayfa sonlarında zaman zaman kullanılan çobanlardan hareketle tespit edilmeye çalışıldı, durum tabloda dipnotlarla açıklandı ve -tespit edilemediği durumlarda- bu şiirler mecmuanın toplam şiir sayısına dâhil edilmedi.

Mecmuanın Değerlendirilmesi ve Muhteva Tablosu

Türk şiir tarihi açısından önemli kaynaklardan olan şiir mecmuaları sayesinde, edebiyat tarihlerindeki bir kısım bilgiyi netleştirmek ve zaman zaman da düzeltmek, yeni bilgiler eklemek mümkün olabilir. Derleyeni ve yılı tam bilinmese de bir mecmuanın derleniş tarihi, içeriğinden hareketle yaklaşık olarak tespit edilebileceği için döneminin şiir zevkini, beğenilen şairlerini hatta seçilen şiirlere göre de yazıldığı dönemin en beğenilen şiirlerini belirleme imkânı verir. Yine bu mecmualarda divan sahibi olmayan veya divanı bulunduğu hâlde şiiri divanında bulunmayan şahsiyetlere rastlanabilir, hatta bunlarla ilgili çok özel bilgiler de elde edilebilir. Kısaca, Türk şiirinin gelişimi, değişimi ve geçirdiği merhaleleri tespitte mecmuaların, özellikle de nazire mecmualarının¹¹ önemi göz ardı edilemez.

Mecmualarda edebiyat tarihine katkı sağlayacak bilgiler yanında; din, sosyoloji, tıp, musiki, örf, âdet ve inanışlar gibi toplum hayatına dair pek çok bilgi bulmak mümkündür. Bu bilgiler özellikle kısmen günümüzün günlüğü diyebileceğimiz kişisel mecmualardaki notlarla orijinal ve özgün olabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında toplumun her kesimine hitap eden yönüyle mecmuaların bir kısmı, tertip edildiği dönemde de derleyen ve okuyucu için birçok bilgi barındıran ansiklopedi gibidir. Ancak geniş bir yelpaze içinde bir geleneğin taşıyıcısı olan mecmualar söz konusu edildiğinde; gerek tertibi, içeriği ve işlevi gerekse edebî değeri ve derleyicisiyle -şiir yazmasa da edebî zevk sahibi kimseler tarafından derlenen- öncelikle özel bir konuma sahip şiir mecmuaları akla gelir.

Çalışmamıza konu olan *Livâyî Bey Mecmuası* da bir şair tarafından tertip edilen ve derleniş tarihi bilinen nadir mecmulardan olup muhtevası ve bazı tertip hususiyetleri ve sair özellikleriyle edebiyat tarihine ışık tutabilecek nitelikte bir mecmuadır.

Şiir mecmualarının bazıları içerik yanında tertip metodu, tertip edildiği dönem, dönemin şiir zevki, içinde barındırdığı şiirlerin sahibi şairlerin kimliğini tespit vb. yönleriyle de önemli ipuçları taşırlar. *Livâyî*'nin 965/1557'de tertip ettiği mecmua da bu türden ipuçları barındıran bir şiir mecmuasıdır. 16. yy. şairi *Livâyî*'nin mecmuasına aldığı şiirlerin -Ahmet Paşa, Necâtî, Sâfî gibi birkaç 15. yy. şairi hariç- çoğu 16. yy. şairlerine aittir. *Livâyî* muhtemelen bu şairlerin birçoğunu yakından tanıyordu. Bir şair tarafından tertip edilmesi ve çoğunlukla çağdaş şairlerin şiirlerini barındırması açısından önemli olan mecmuanın edebiyat tarihi açısından dikkate değer bir tarafı daha vardır. *Livâyî*'nin mahlaslaş bazı şairleri ayırıcı sıfat ve özelliklerine işaret ederek kaydetmesi şeklinde mecmuada tezahür eden bu durum, şiir tarihine katkı sağlayabilir ve bazı bilgileri netleştirebilir. Mesela mürettip; *Hayâlî* mahlaslı şairleri ayırmak için *Hayâlî-i Kefeûî*, *Hayâlî-i Kalenderî*, *Hayâlî Beg*, *'Abdü'l-kerîm-zâde Hayâlî Çelebi* gibi veya mecmuada aynı mahlaslı başka şair olmamakla birlikte kimi şairlerin kimliğini netleştirmek için *Şem'î-i Dervîş*, *Fakîrî-i Selânîkî*, *Hicrî-i Edirnevî*, *Behîştî-i Vâ'iz*,

¹¹ Nazire mecmuaları ve nazireler hakkında bk: Köksal 2012a: 12-19 vd.; Gıynaş 2014: 12-13 vd.; Canpolat 1995.

Zâtî-i Ker, Mustafâ b. Sultân Süleymân, Muhibbî Şâh şeklinde çeşitli nisbeler/sıfatlar kullanılmaktadır. Şiirlerin başında bulunan bu kayıtlar, tabloda açıklamalar sütununa mecmuadaki şekliyle aynen aktarıldı. Yine mecmuayı önemli kılan bir başka kayıt da 79a'da Cûyî'nin şiiri ile ilgili düşülen tashih notlarıdır. "İşlâh-ı Livâyî" kaydıyla diğer derkenarlardan farklı işlek bir talik hatla düşülen ve tabloda da işaret ettiğimiz bu notlar, Livâyî'nin kaleminden çıkmış olmalıdır. Ayrıca mecmuada pek çok şiirin başında veya derkenar olarak "benüm, bu benüm" kaydı bulunmaktadır. Yine benzer şekilde bazı şiirlerin başında bulunan "mim" harfi de kanaatimizce "benüm" kaydının kısaltması olmak üzere kullanılmıştır. Ayrıca bazı gazellerin başında da benzer şekilde "tı" kısaltması vardır. Bu kayıtlar, genellikle Livâyî'nin şiirlerinde bulunmakla birlikte farklı şiirlerde de görülmektedir.¹²

Livâyî, şairleri meşhur yönleri veya ayırıcı olduğu düşünülen nisbeleri/sıfatları ile belirtse de bu şairlerin bazı şiirlerinin yayımlanmış divanlarında tespit edilememesi veya mahlasdaş başka bir şaire atfedilmesi¹³ bizi üç varsayım üzerinde düşündürmektedir. Birincisi; söz konusu bu şairlerle aynı veya yakın dönemde yaşadığı bilinen Livâyî'nin kaydının doğruluğu, ikincisi; bu şiirlerin mecmuada atfedilen şairlere ait olmakla birlikte *Divan* nüshalarına girmediği ya da ilmî yayın esnasında tespit edilemeyen bir nüshada varlığı; üçüncüsü ise -bizce zayıf bir ihtimal- Livâyî'nin kaydının yanlış olabileceğidir.

İlk bakışta nazire mecmuası özelliği gösteren, ancak çoğu yerde buna uyulmadığı tespit edilen *Livâyî Bey Mecmuası* bu yönüyle de dikkat çekici hususlar içermektedir. Livâyî'nin başlangıçta vezin, kafiye/redif veya nazım şekli, tür gibi kıstasları temel alarak bir mecmua tertiplemeyi tasarlamadığı, tabloda da görüleceği üzere ilk 10 varağa alınan şiirlerden de tespit edilebilir. Ancak 10. varaktan itibaren mecmua seçme bir nazire mecmuası özelliği taşımaktadır. 10. varaktan 26. varağa kadar aldığı şiirlerin bazılarında sadece kendi söylediği nazireleri kaydeden Livâyî; 26. varaktan sonra ise -daha çok yine kendi nazireleri olmak üzere- beğendiği 15-16. yüzyıl şairlerinin şiirleri ve nazireleriyle devam etmiştir. Yine şiirlerin sıralanmasında vezin, kafiye/redif gibi kıstaslar gözetilmemiştir. Mürettip, nazireler için iki başlık kullanarak bir ayrıntıya da dikkat çekmektedir. Konu, vezin, kafiye ve redifi aynı olan şiirler; *Nazîre-i Livâyî, Nazîre-i Âhî, Nazîre-i Meşrebî*; rediften ilhamla söylenen ancak kafiyesi, bazen de vezni farklı olan şiirler ise *Nazîre-i redifî-i Livâyî, Nazîre-i redifî-i Âhî* gibi başlıklarla verilmiştir.¹⁴ Buna göre Livâyî, çağdaş şairlerin şiirlerini toplarken bu şiirler içinde

¹² Mecmuanınkinden farklı kalem ve hatla düşülen bu kayıtların ne ifade ettiği tam olarak anlaşılammıştır. Ancak derkenar bazı beyitlerle/notlarla aynı hatla yazılmış gibi görünen bu kayıtların okuyucu notu olması muhtemeldir.

¹³ Bu hususa tabloda dipnotla işaret edilmiştir. Ayrıca mecmuada bulunan şiirlerin divan, tezkire vs. kaynaklarda var olup olmadığı konusunda çalışma yapılmış, ancak bütün şiirlerin kaynaklarda kaydı gösterilmemiş; matla veya makta bulunmayan şiirlerin sadece bu beyitlerini ilgili kaynaklardan alarak tabloda gösterme yoluna gidilmiştir. Bu durum, tabloda ilgili beyte ait dipnotla; mecmuada eksik olan şiirin tespit edildiği kaynaktaki beyit sayısı da verilerek belirtilmiştir. Yine tabloda verilen matla ve makta beyitlerdeki kelime eksiklikleri veya yazının silik/bozuk olmasından kaynaklanan eksikliği tamamlamak için şiirin tespit edilebildiği kaynaklara başvurulmuş, bu durum da dipnotlarla açıklanmıştır.

¹⁴ Nazire hakkında bilgi için bk: Köksal 2006.

beğendiklerine de nazireler söylemiş ve mecmuasına kaydetmiş izlenimi vermektedir. Bunun yanında mecmuada; *Cûyî, Hâverî, Meşrebî, Nücûmî* gibi bugün bilinmeyen veya kaynaklarda anılmayan ya da meşhur olmayan şairlerin de şiirleri/nazireleri mevcuttur. Muhtemelen *Livâyî*'nin mecmua tertip etme amaçlarından biri de çevresindeki/yakınındaki şairlerin şiirlerini kayıt altına almaktır. Belki de bu şiirler söz meydanına yeni çıkan/beğeniye henüz sunulan şiirlerdi.

Muhtevası ve tertip özelliklerinden hareketle *Livâyî Bey Mecmuası*'nın esasını; mürettibin kendi şiirleri, beğendiği şiirler ve onlara söylediği nazireler oluşturmaktadır, demek yanlış olmaz. Ancak bu arada -birkaçı hariç- çağdaş şairlerin birbirlerine nazirelerinden örnekler veya benzer şiirler de alınmıştır. Böylece birinci derece şair olmasa da şiirden anlayan biri olarak *Livâyî*, mecmuasına aldığı şiirler vasıtasıyla dönemin şiir zevkine ve beğenilen şairlerine/şiirlerine dair ipuçları sunmaktadır.

Mecmualar, muhteva açısından olduğu kadar dönemin imla ve fonetik hususiyetlerine dair verdiği ipuçları bakımından da önemlidir. *Livâyî Bey Mecmuası* bu yönüyle de incelendiğinde geneli harekeli olan yazmada aynı kelime ve eklerde kimi zaman farklı yazımlar gözlemlenmiştir.¹⁵ Bu duruma; *işim-işüm, işiginde-işigünde, alıp-alup, anıñ-anuñ, seniñ-senüñ, yig-yeg* gibi Türkçe kelime ve eklerde daha çok rastlanmakla birlikte *hammâr-ħummâr, habâb-ħubâb, ħân-ħön* gibi Arapça ve Farsça kelimelerde de rastlanmaktadır. Mecmuanın/yazmanın bütün özelliklerinin azami ölçüde görülebilmesini hedefleyerek muhtevayı aktarmaya çalıştığımız için bu gibi imla ve fonetik hususlara müdahale edilmeyip tabloya aynen aktarıldı, düzeltme önerilerimiz dipnotlarla belirtildi.

Muhtevası *Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi*'ne (MESTAP) göre tablo hâlinde sunulan mecmuanın özelliklerini mümkün olduğunca görülebilmesi için içerik şairlere göre alfabetik değil, varak numarası sırası korunarak verildi. Bu durumun; araştırmacıların mecmuayı bütün özellikleriyle görmesini sağlayabileceği gibi gözden kaçabilecek muhtemel eksikliklerin veya yanlış yargıların da tespit edilip tamamlanabilmesine/tashihine katkısı olacağı düşünüldü.

Muhtevanın tabloya aktarılması; -şiirlerin başlangıç sayfaları ilk sütunda gösterilerek- kaside ve gazelerde, matla ve mahlas/makta beyitleri; murabba dışındaki musammatlarda ise matla sütununa ilk bendin birinci ve son mısraı, mahlas/makta beyti sütununa ise son bendin ilk ve son mısraı verilmesi şeklinde yapıldı. Ancak mahlas ile makta beyti ayrı olan gazel ve kasidelerde mahlas beyit; musammatlarda ise son bendin ilk ve son mısraı yanında mahlasın geçtiği mısra da tabloda gösterildi. Mecmuada mükerrer şiirler ve varak eksikliği sebebiyle bir/birkaç beyti bulunan şiirlerin -*Divan* veya sair kaynaklardan tespit edilebilen- eksik matla veya makta beyitleri de tabloya alındı, mükerrer şiirler tabloda da

¹⁵16. yüzyıl şairi *Livâyî*'nin kendi hattıyla ve harekeli kaleme aldığı mecmuada, sehven yazıldığı düşünülemeyecek oranda bulunan bu ikili yazımların bugün döneme ilgili kabul gören imlalarından farklı olarak kaydedilmesi, dönemin imla ve fonetiği ile ilgili araştırmalara da katkı sağlayabilir.

mükerrer gösterildi ve dipnotlarla bu durumlara dikkat çekildi. Böylece mecmuanın içeriği ve tertip özelliklerinin bütünüyle okuyucu tarafından olabildiğince görülmesi sağlandı. Ayrıca yine eksiklik dolayısıyla sadece başlığı kayıtlı ancak metni bulunmayan fakat sayfa sonlarında zaman zaman kullanılan çobanlardan hareketle kayıtlı olması gerektiği varsayılan şiirlerden tespit edilenler de tabloya alındı ve durum dipnotlarla açıklandı. Şiirlerin vezinleri işaretlerle gösterildi ve -genellikle şaire nispetle şeklin de ifade edildiği- başlıklar "Açıklamalar" sütununda verildi. Yine açıklanması gereken özel durumlara da bu sütunda dipnotlarla işaret edildi.

Muhteva tablosuna ek olarak mecmuadaki şairler ve şiir sayısını gösteren ikinci bir tablo daha oluşturduk. Ancak söz konusu tabloda aynı mahlası kullanan birden çok şair ayrı ayrı düşünülmemiş, şiirde geçen mahlas esas alınarak tek mahlas altında sayılmıştır.¹⁶

SONUÇ

İncelenen ve muhtevası sunulan mecmuayı bugünkü mecmua tasnifleri¹⁷ içinde mutlak bir gruba dâhil edemesek de *seçme bir nazire mecmuası* şeklinde adlandırabiliriz. Livâyî'nin mecmuası; bir şairin kaleminden çıkmış olması, muhtemelen birçoğunu yakından tanıdığı şairlerin şiirlerine yer vermesi ve şairlerin kimliklerinin tespitine yardımcı kayıtlar bulunması açısından edebiyat tarihine katkı sağlayabilecek bir mecmuadır. Ayrıca Livâyî'nin mecmuasına aldığı şiirler, muhtemelen bu şiirlerin ilk şekilleridir. Bu bakımdan da mecmua araştırmalara yardımcı olabilecek niteliktedir. Yine mecmuada nazireler için verilen başlıklar, M. Fatih Köksal'ın *Divan Şiirinde Nazire* adlı kitabında dikkat çektiği zemin/model şiir-nazire ilgisine dair bazı hususları da teyit etmektedir.¹⁸ Benzer şekilde mecmualar tespit edildikçe özellikle Klasik Türk şiiri ile ilgili pek çok konunun daha da netleşeceği kanaatindeyiz.

¹⁶ Aynı mahlası kullanan şairleri ayrı vermemiz sebebi ilgili şairler hakkında çalışacak olan araştırmacıları yanıltabileceği kaygısıdır. Örneğin; mecmuada *Hayâlî Bey*'e atfedilen şiirin tezkirede *Abdülkerim-zâde Hayâlî*'ye atfedildiği; *Hayâlî-i Kefeî*'ye ait şiirine *Hayâl Bey*'in günümüz harfleriyle yayımlanan *Divanı*'nda olduğu tespit edilmiştir.

¹⁷ Mecmuaların tasnifi hakkında bilgi için bk: Kılıç 2012: 75-96; Gürbüz 2012: 97-113.

¹⁸ Divan şiirinde nazirenin incelendiği eserde; zemin/model şiir ile nazire arasında kafiye/redif ilgisine dair bahiste şöyle bir tasnif yapılmıştır:

- a. Redifi model şiirle aynı kafiyesi farklı nazireler,
- b. Kafiyesi farklı nazireler
- c. Örnekleri çok nadir olmakla beraber hem redifi hem kafiyesi model şiirden farklı nazireler.

Yine aynı eserde farklı vezinle söylenmiş nazirelere de değinilmiştir (Köksal 2006: 34, 33). Livâyî'nin de; Âhî (17b), Revânî (22b) Hayretî (33a-b), Mesihî (63a) ve başka şairlerin şiirlerine nazirelerinde sadece kafiye; Hayretî'nin iki ayrı şiirine (29b,31a) kendisinin ve Âhî'nin nazirelerinde ise kafiye yanında vezin farklılığı da görülmektedir. Şair/mürettip Livâyî bu şiirlere "Nazire-i Redifi-i ..."; vezin ve kafiye/redifi aynı şiirlere ise "Nazire-i ..." gibi başlıklar vererek bu ayrıma dikkat çekmektedir.

6b	Muştafā	Çünkü alur işbu taht u tāci devr-i rüzigār ... İyü nām isterse gönlün 'ādil ol iy şehriyar	Kapdı eşcārūn başından tāci peyk-i bī-direng ... Başa çıkarmaz kişiyi Muştafā bu nām u neng Şah ayağı toprağına varūnı eyle nişār	muaşşer/6	---/--/--/--	Muştafā b. Şulţān Süleymān raħimehu'llāh fermāyed
8a	Livāyī	Kişver-i hüsn-i melāhatde bugün beğsin beg ... Hağ budur mülk-i melāhatde bugün beğsin beg	Dem-i 'İsā yed-i beyzā mısın iy rüh-ı revān ... Āb-ı luft u keremün eyle Livāyī ye revān ... Hağ budur mülk-i melāhatde bugün beğsin beg	mütekerrir muaşşer/4	medhiye .../--/--/--	Livāyī Beg mī-güft
8b	Hayretī	Teslim ü rızā kapladı mülk-i dil ü cānı Ey rüh-ı revānum Hāşā ki cefā tıgı dokerse yire kanı Lā diye zebānum	[İy Hayretī dirdüm ki güzel sevmeyem artuğ İllā n'ideyim āh Adm dimek olmaz yine bir şüh-ı cihānı Sevdı dil ü cānum] ²⁰	mütezad/2	--/--/--/-- --/--	Hayretī fermāyed
9a	?	(...) ²¹	Olma mağrūr gülün güldüğüne iy bülbül Bir gün ola ki yirinde göresin yıller eser	gazel ²² /1	.../--/--/--	
9a	Livāyī	Āhret hağkı helāl olmasın iy sākī saña Mül lebüñsüz dünyede dirlik harām oldı baña	Bu cihāndan göz yumup açdı Livāyī cān gözin Hağ-i rāhuñı kılaladan gözlerine rüşenā	gazel/7	.../--/--/--	Livāyī mī-güyed
9a	Livāyī	Gül yüzün devrinde tolsa sākıyā peymānemüz Bülbül āvāz-ı şurāhī bāğ olurdu hānemüz	Hızr gibi cām-ı İskenderden eyle nüş-ı cān Kışzār-ı hāke düşmedin Livāyī dānemüz	gazel/7	.../--/--/--	Velehū
9b	Nizāmī	Kānum dokerse gānzelerün iy perī-şıfat Şekker lebünden eyle mu'ayyen āña diyet	Eflāke irdi āhı Nizāmī nün iy 'aceb Niçün işitmez ol meh-i hürşid-menzilet	gazel/5	--/--/--/--	Nizāmī Çelebi fermāyed
9b	Nizāmī	Her sinede ki mihr ü muhabbet eşeri var H'oş nāle-i şeb-gür ile āh-i şeheri var	Men' itme Nizāmī ruh u zülfüñ gözedürse Kim devr-i teselsülde hakīmün nazarı var	gazel/5	-- /... /... /--	Velehū
10a	Enverī	Okuñ bağrum başından geçdüğü aħvālī benden şor Gel anuñ acısı derdini başından geçenden şor	Leb-i Ferhāddan bir büse almış Enverī iy dil İnanmazañ bu şirīn kışşā'ı var ol dehenden şor	gazel/5	---/---/---/---	Ġazel-i Enverī
10a	Livāyī	Şabā zülf-i nigārūn büyünı misk-i Hutenden şor Lebin la'l-i Yemenden dişlerin dürt-i 'Adenden şor	Livāyī hastenün sen yig bilürsin hālını iy dost O çoğdan geçdi kendinden yine sen anı senden şor	gazel/7	---/---/---/---	Nażīre-i Livāyī

²⁰ Varak eksikliğinden dolayı mecmuada şiirin ilk iki beyti bulunmaktadır. Beyit *Divan*'daki 11 beyitlik mütezaddan alındı (Çavuşoğlu-Tanyeri 1981: 128/mütezad).

²¹ Sonradan verildiği anlaşılan varak numarasına göre eksik görünmemekle birlikte 8b'de Hayretī'nin mütezadının ilk iki beytinden sonrasının bulunmaması ve 9a'daki mahlassız bu beyit varak kopukluğunu keskinleştirmektedir. Ayrıca sayfa sonundaki çobana göre 11a, Hayretī'nin mütezadının "cān" kelimesiyle başlayan yedinci beytiyle devam etmelidir (Çavuşoğlu-Tanyeri 1981: 129/Mütezad).

²² Varak eksikliği nedeniyle şairini tespit edemediğimiz bu beytin bir müzeyyel gazele veya mütekerrir musammata ait olması muhtemeldir.

12b	Āhī	Cānı kurbān itdüren 'uşşāka kaşuñ yayıdır İy güneş yüzlü kaşuñ beñzer ki kurbān ayıdır	Āhīyi güşe be-güşe zār iden bülbül gibi Yöriyen şoñbet be-şoñbet bir melek her-cāyüdür	gazel/5	---/---/---/---	Velehû
13a	Āhī	Güzellik nev-bahārında cihān bağ-ı bahār olsa Baña ol yüzi gülşensüz gerekmez ger hezār olsa	Başum alıp giderdüm ben 'adem milkine dek Āhī Öte yanında dünyānuñ eger bir reh-güzār olsa	gazel/6	---/---/---/---	Velehû
13a	Āhī	Seg-i küyuñ beni aşıfte gördi Du'alar okıyup üstüme ürdi	Ayaqlarda gubār olmışdı Āhī Ser-i zülfüñ anı yirden götürdi	gazel/5	---/---/---	Velehû
13b	Āhī	Nalışımden giceler gözini yummaz nüñ-felek Veh kim ol meh 'ālemi incitdi yirden göge dek	Alnuña meh yüzüne mihr-i cihān-ārā dimiş Döstüm Āhī seni göge çıkarur giderek	gazel/5	---/---/---/---	Velehû
13b	Āhī	Nigārā hāşılıñ zülf-i semen-büyuñda bir budur Ki bu 'ömr-i dirāzumda benüm varum da bir budur	Yazardum haţtuñuñ vaşfın devāt-ı çeşm-i Āhīden Velî bu kan olacağın içi inen kara şudur	gazel/5	---/---/---/---	Velehû
13b	Āhī	Nigārā çeşm-i fettānuñ be-gāyet ğamzekār ancak Cigerden tır-i müjġānuñ geçüp cāna kıyar ancak	Cihānuñ māl ü milkini virürseñ Āhīye almaz Nigārā senden umduğı hemİN büse kenār ancak	gazel/5	---/---/---/---	Velehû
14a	Āhī	Döndüren fānūs-ı çarhı dūd-i āhumdur benüm Yanduran hurşid ü māhī şubġāhumdur benüm	Ol meh-i nā-mihr elinden şem' gibi Āhiyā Başuma odlar yağan baht-ı siyāhumdur benüm	gazel/7	---/---/---/---	Velehû
14a	Āhī	Nice tañrır ideyin vaşfını derd ü elemün Bağrı yufka kāğıduñ gözleri yaşlu kalemün	Ne bilür nāme ki şerh eyleye hālüm Āhī Kara elif çıkmaya karnını yararsañ kalemün	gazel/5	---/---/---/---	Velehû
14b	Āhī	Toğrulıñ itdüm ol şeh-i ebrü kemāna ben Oğ gibi anuñ-içün atıldım yabana ben	Vallāhi korqarın saña adını añmağa Bir şî'r-i ter didüm yine Āhī fülāna ben	gazel/5	---/---/---/---	Velehû
14b	Āhī	Hük-m-i taqđirüñe çün irmedi tedbîr senüñ Fikr ü tedbîr benüm kıymet ü taqđîr senüñ	Küyuñuñ dār-i şifāsına varup Āhī didi Üşte dīvāne benem bend-ile zencîr senüñ	gazel/5	---/---/---/---	Velehû
14b	Livāyî	Geldi bir bir başa Ħāk her ne ki tañrır itdi Elümüzden ne gelür anı ki taqđîr itdi	Baş çatup cān u dil almağa Livāyî yārūñ Ġamzesiyle iki ebrüları el bir itdi	gazel/7	---/---/---/---	Livāyî mî-ğüft
15a	Āhī	Sāyesinde şāh-idüm bir beg efendüm var-idi Cāme-i sebziyle bir serv-i bülendüm var-idi	İy baña Tañrı selāmın virmeyen bir gün ola Diyesin Āhī gibi bir derdimendüm var-idi	gazel/5	---/---/---/---	Āhī fermāyed
15a	Āhī	Ħabrüme dökilen gözi yaşı nigārumuñ Nergis bitürdi dāyiresinde mezārumuñ	Küyuñda Āhiyā gören āhum şu'ā'ını Nür indi şanur üstine Ħāk-i mezārumuñ	gazel/5	---/---/---/---	Velehû
15b	Āhī	Terk idüp sen şāhî yüz döndürsem ol dergāhdan Ħibleden dönsün yüzüm nevmid olup Allāhdan	Küyuña 'azm eyledi Āhī naşîb olmadı hiç Gerçi gitdi Ka'beye ammā ki döndi rāhdan	gazel/5	---/---/---/---	Velehû
15b	Livāyî	İhtirāz itmez misin bu sine-i şad-āhdan Hey yolında öldüğüm korqmaz mısın Allāhdan	İy Livāyî kimseden derdüñe dermān isteme Hiç 'ilac olmaz saña illā meger ol şāhdan	gazel/7	---/---/---/---	Nañire-i Livāyî Beg

16a	Āhī	Şive vü nāza ğāyet olmaz mı Bu 'itāba nihāyet olmaz mı	Dağı Āhī ye şefkatün yok mı Şive vü nāza ğāyet olmaz mı	gazel/6	...-/...-/...-	Āhī fermāyed
16a	Āhī	Gözlerüm yaş şarāb-ı ergavān oldı baña Senden ayrı içdüğüm iy dōst kan oldı baña	Tutmayınca 'ālemi āhum ben Āhī olmadum Kendü āhum 'ākıbet nām u nişān oldı baña	gazel/5	...-/...-/...-/...-	Velehū
16b	Āhī	Dirler ki 'aşık olana yā şabr u yā sefer Şabrum dükendi lāzım olupdur baña sefer	Dilber maħallesinden ırağ idüp Āhī yi Yazuğ degül mi eyleye bir mübtelā sefer	gazel/5	...-/...-/...-/...-	Velehū
16b	Āhī	Şaçların çözsün bulutlar ra'd kılsum nāleler Kabrüm üzre haşre dek yansun göyünsün lāleler	Şol kadar od yağıdı āhum başlarına Āhiyā Göklere ağdı giçüp benden fiğān u nāleler	gazel/5	...-/...-/...-/...-	Velehū
16b	Āhī	Ne naqş ider bizüm-ile nigāri gördün mi Ne fitneler kıparur rüzgāri gördün mi	Şorar irişdüğine Āhī göz yaşını döküp Kābā-yı surğ-ile ol gül-'izāri gördün mi	gazel/5	...-/...-/...-/...-	Velehū
17a	Āhī	Ha çeker yaşum beni tırmaz bu deryādan yaña Seyre çıkmışdur meger dilber Galaţadan yaña	Çün irer cām-ı ecel Āhī yakın ol Hāĵka kim Vaĵtidür şimden-girü 'azm eyle Mevlādan yaña	gazel/5	...-/...-/...-/...-	Velehū
17a	Āhī	Tālib-i iksir-i 'işkam rüy-ı zerdüm var benüm İşüm altun eyledüm kimden ne derdüm var benüm	Derd-i dil hāli degül şi'rümde Āhī şerh olan Kendü hālim ağlaram bir ğayrı derdüm var benüm	gazel/5	...-/...-/...-/...-	Velehū
17b	Āhī	Yirde kalmaz āteş-i āh-ı seherġahum benüm Toķımur çarħuña bir gün iy felek āhum benüm	Odlara yan Āhī kim odlara yağıduñ 'ālemi Oda yansun göreyin bu nāle vü āhum benüm	gazel/5	...-/...-/...-/...-	Velehū
17b	Livāyī	Hātem-i la'lün ümīdiyle Süleymānum benüm Az kalmışdur dirġa çıġmaġa cānum benüm	İy Livāyī cevri-ı yār-ile gönül oldı ħarāb Gıtdi ābād olmadı bu dār-ı vīrānum benüm	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Nazīre-i redīf-i Livāyī mī-ğüyed
18a	Livāyī	Şāh-ı 'işkam ħaymeler şinemde dağumdur benüm Tāb-ı āhumdur 'ālem dūdı otağumdur benüm	İy Livāyī bülbül-i güyāsiyam ol ġoncanuñ Gülsitān-ı güft ü gütyum bağ u rāğumdur benüm	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Velehū
18a	Livāyī	Ādem öldürmekde müġān-ı perī-zādum benüm Naşş-ı kātī'dur kaşı nün ol gözi şādum benüm ²⁶	İ'tibār itmez Livāyī ol güneş ben zerreye Göklere irse yiridür āh u feryādum benüm	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Velehū
18b	Āhī	Seg-i küyuñ ne ceng eyler bu cism-i nā-tuvān-içün Ne lāzım bunca ġavġālar bir iki üstüġ'ān-içün	Ķudümümden benüm Āhī olurdı gözleri rüşen İzi tozını yārāna iletsem armaġan-içün	gazel/6	...-/...-/...-/...-	Āhī fermāyed
18b	Āhī	Nergisün degmemek-içün güle yavuz nazarı Bāz-bend itdi şabā şāġ-ı güle ġoncaları	Vaşf-ı hüsnünde ferīd olsa 'aceb mi Āhī Gün gibi şu'le virür çünki sözünün ġüheri	gazel/5	...-/...-/...-/...-	Velehū
18b	Āhī	Ķaġlar çün nālemi ġüş itdi feryād eyledi Didiler kim dehr bir Ferhād bünyād eyledi	Adına düşmezdi gerçi kaddümüz dāl eylemek Ol elif kāmet bu gün Āhī 'aceb ad eyledi	gazel/5	...-/...-/...-/...-	Velehū

²⁶ Bu gazel 5 beyit olarak 74a'da da kayıtlıdır.

19a	Āhī	Zahidā içseñ eger sen de bizüm şerbetümüz Gün gibi zāhir olurdı saña keyfiyyetümüz	Gözümüz şişeleri izi tozından pür olup Bizüm ol günlere Āhī ire mi sâ'atümüz	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Velehū
19a	Livāyī	Terk-i h'āb oldı bizüm-çün dün ü gün 'ādetümüz Ġam-ı zūlf ü ruḥuñ olsa n'ola hem-şoḥbetümüz	Şüfiniñ oldı Livāyī yine cem'iyet-i 'ām Ġāssa-i vaḥdete irişdi bizüm keşretümüz	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Naẓire-i Livāyī Beg
19b	Āhī	Bir ḥaşirüm yoğ-iken külbe-i aḥzānumda Büriyā naḳşı görinür ten-i 'uryānumda	Baña ol nāme-i a'māl yiter kim Āhī Yār ḥaṭṭıyla ḡazeller ola dīvānumda	gazel/5	...-/...-/...-/...-	Āhī fermāyed
19b	Āhī	Ol güzeller şāhına medḥ ü senā olsun dirin Pādişāhuma efendüme du'ā olsun dirin	Şayru olan kimse'i şaḡ istemezmiş Āhiyā Anuñ için cümle 'ālem mübtelā olsun dirin	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Velehū
20a	Āhī	Leblerin yād idicek cismümüzde cān geldi Gönül abdālī yitiş tekyeye ḡurbān geldi	'Işḡ rāzını iñen açma ki a'dā işidür Söyleme Āhī birez meclise nādān geldi	gazel/5	...-/...-/...-/...-	Velehū
20a	Revānī	'Āşīḡa seyr itmege bir kāmēt-i bālā gerek Şüfiyā derviş olanuñ himmeti a'lā gerek	Sīm ü zer ister Revānī şimdiki maḥbūblar Ġāṭır-ı 'āşīḡ gerekmez anlara dünyā gerek	gazel/5	...-/...-/...-/...-	Revānī fermāyed
20b	Revānī	Dāyım raḡbe 'izzet ider ol nigārumuz Bir itce yoḡ ḡatında bizüm i'tibārumuz	Her dem Revānī āh idelüm derde çāre yoḡ Çün böyle gösterür bize bu rüzḡārumuz	gazel/5	...-/...-/...-/...-	Velehū
20b	Revānī	Rind iseñ gel māyil ol cām-ı muşaffādan yaña 'Ārif-iseñ götür ayaḡı Ġalaṭadan yaña	Hür u ḡilmān-ile pür olmaḡ Revānī her taraf Baḡmaz içine giren firdevs-i a'lādan yaña	gazel/5	...-/...-/...-/...-	Velehū
20b ²⁷	Livāyī	Felekde görmedüm mişlin bu iki şehr-i ḡarrānuñ Naẓiri yoḡ-durur hergiz Sitambul u Ġalaṭanuñ	Ḳapusunda ḡul olmaḡ şehriyār olmaḡdan evlādur Livāyī şeh Süleymān-ı zamān Sultān Süleymānuñ	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Livāyī mī-ḡüyed
21a	Revānī	Tāzece bir ḡoncadır ol dilber-i ra'nācıḡım Yā nihāl-i servdür ol kāmēt-i bālācıḡım	Hey niçün raḡm eylemezsin bu Revānī bendeñe A begüm a pādişāhum a benüm mirzācıḡım	gazel/5	...-/...-/...-/...-	Revānī fermāyed
21a	Revānī	Bahār oldı yine lāle ele cām aldı rindāne Benefşe şeb-külāhını kıvırmışdur levendāne	Revānī 'ārif ol elden düşürme ḡatem-i cāmı Bilürsin baḡı ḡalmadı cihān milki Süleymāna	gazel/5	...-/...-/...-/...-	Velehū

²⁷ 22b'de mecmuadan farklı hatla derkenar 5 beyitlik bir gazel bulunmaktadır:

Düşdi hevā-yı 'ışḡa dil-i bī-ḡarārumuz

Geçmekde āh [u] vāh-ile hep rüzḡārumuz

matlı ve;

Sevdā-yı naḡd ü māl ile pāre pāredür

Fā'ik bu 'aşrumuzda olan en kibārumuz

maktalı bu gazelin başında "Li-muḡarririhī" kaydı bulunmasına rağmen mecmua ile söz konusu gazelin aynı kişinin kaleminden çıkmadığı yazıdan açıkça anlaşılmaktadır. Ayrıca yine 40a'da bir; 58a'da ise üç derkenar beytin başında benzer kayıt mevcuttur. "Li-muḡarririhī Fā'ik" şeklindeki bu kayıtların söz konusu gazeli ve beyitleri yazan/kaleme alan kişi kasdiyle kullanıldığı ve muhtemelen mecmuayı okuyan bu kişi (Fā'ik) tarafından yazıldığı kanaatindeyiz. Şiir, mecmuanın muhtesasına dāhil olmadığı için tabloya alınmadı.

21b	Livāyī	Nice bir haqqı setr eyler diñiz ol nā-müsülmāna Ol iki zülfi-kāfirler dağ gelmez mi ĩmāna	Livāyī bay-ile yoħsul toğup ölmek de her birdür Ne ol mür-i za'ife kaldı 'ālem ne Süleymāna	gazel/7	---/---/---/---	Nażire-i Livāyī
21b	Revānī	Geldi haţtuñ kılma 'uşşāka cefā şimden-girü Saña mihr itmek düşer iy bī-vefā şimden-girü	Çar-ebür bir güzel sevdi Revānī çün gönül Çar-mışra' çağıram ben bī-vefā şimden-girü	gazel/5	---/---/---/---	Revānī fermāyed
22a	Revānī	Lāle-veş alma ele sāğarı yār olmayıcak Kılma şöhet hevesin tāze bahār olmayıcak	Yār gönüilde Revānī komadı şabr u karar 'Aşık olan nicidür şabr u karar olmayıcak	gazel/5	---/---/---/---	Velehü
22a	Revānī	Eline yine almış lāle cāmı Cihāndan almağ-içün intikāmı	Revānī hamseye baķmazdı hergiz Bu biş beyti eger görse Nizāmī	gazel/5	---/---/---/---	Velehü
22b	Revānī	Kaldı bağılandı gönül zülfi-perişānuñda Cān esir oldı düşüp çāh-ı zenaħdānuñda	H'oş tut iy serv Revānī yi ruħuñ gülşen-iken Kamı bir bülbül anuñ gibi gülistānuñda	gazel/5	---/---/---/---	Velehü
22b	Revānī	'Aşık olmışdur güneş iy dilber-i ra'nā saña Tolanur dünyāy her gün bulmaz hemta saña	Başını taşdan taşa urdı görüp ağladuğūñ Acıduğundan Revānī bu yidi deryā saña	gazel/5	---/---/---/---	Velehü
22b	Livāyī	Ay u gün derbān-ı muķbil kul hilāl olsun saña Yarıcı ol āfıtāb-ı bī-zevāl olsun saña	Ĝamzesi tūrinden ol ebrü-kemānuñ ağlama İy Livāyī kol kanad u perr ü bāl olsun saña	gazel/7	---/---/---/---	Nażire-i redif-i Livāyī mī-ğüft
23a	Livāyī	Bir 'aşıkam ki derd ü belādur devā baña Bir şādıkam ki şıdık u şafādur şafā baña	Bir h'öca-y-ile oldı refik iy Livāyī dil İy ²⁸ kapulı bir konağ oldı fenā baña	gazel/7	---/---/---/---	Velehü
23a ²⁹	Revānī	Hay dimezsın dōstum şol ğamze-i cellāduña Hey kıyāmet rüz-i mahşer gelmez-imiş yāduña	Nice sengin-dil olur ol dilber-i sīmīn-beden Hiç rahm itmez Revānī nāle vü feryāduña	gazel/5	---/---/---/---	Revānī Beg fermāyed
23b	Revānī	'İşk derdinden-durur 'ālemde destān olduğum Çeşm-i mestūñden-durur her laħza hayrān olduğum	Ka'be-i küyuñ Revānī ko tavāf itsün tavāf Hay efendüm hay kıblem hay kurbān olduğum	gazel/5	---/---/---/---	Velehü
23b	Livāyī	Güç mi geldi gül yüzüne karşı giryān olduğum Nemden incindüñ benüm bi'llāhi kurbān olduğum	Vuşlatuñ 'idine kurbān it Livāyī kuluñı Hicr-ile öldürme iħsān eyle kurbān olduğum	gazel/7	---/---/---/---	Nażire-i Livāyī Beg
24a	Revānī	Yanında kimüñ sencileyin bir şanemi var Kāfirdür eger zerrece gönülinde ğamı var	Bir tāze güzel sevdi cihān içre Revānī Kim serv boyı lāle ruħı ğonca femi var	gazel/5	---/---/---/---	Revānī fermāyed

²⁸ "İy" yerine vezin ve mânā açısından *Divan*'daki "iki" (Seyhan 2002: 49/9) kelimesi uygundur.

²⁹ 23a' da vezin ve imla kusurları bulunan ve mecmuadan farklı, bozuk bir hatla yazılmış derkenar iki beyitlik bir nazm bulunmaktadır. Sonradan yazıldığı ve mecmuanın muhtevasına dâhil olmadığı düşünülen şiir tabloya alınmadı, aşağıda gösterildi:

Yā Rabbi göster cānānumı göster

Ya cānum al ya cānānumı göster

Ya 'kü[b]-şifaţ dide-i giryānum açlınsın

Ağlatma beni Yūsuf-ı Ken'anımı göster

24a	Revānī	Döstüm hikmet kelāmına hele kābil misin Nokṭa-i mevḥūm dirler ağzūna kāyil misin	(...)30 hūb şüretlerden i'rāz eyleme Hey Revānī sen daḥī zāhid gibi gāfil misin	gazel/5	-.--/-.--/-.--/-.--	Velehū
24b	Revānī	Yine 'īd oldı dilberler uçurdılar şalıncağı Melekler seyre gelsünler bu gün görösünler uçmağı	Revānī 'īd erkānın bilürler çünkü dilberler Neden unuttılar ola öpüşmeği kaçuşmağı	gazel/5	----/----/----/----	Velehū
24b	Revānī	Öldürdi bize ğam n'idelüm māl ü menālī Sākī getüre ortaya şol def'-i melālī	Cān virse Revānī ne 'aceb tāze-tırāşa Bu yolda ağarmışdur anuñ ħara şikālī ³¹	gazel/5	--/..--/..--/..--	Velehū
24b	Revānī	Ol kamer ruḥsār bir gün baña dildār olmadı Nice feryād itmeyem ki ṭālī'im yār olmadı	Sen Revānī den tavāf-ı kūyuññ men'e eyleme Ka'beye vardıysa ol kıblem güneḥkār olmadı	gazel/5	-.--/-.--/-.--/-.--	Velehū
25a	Revānī	Elinden ol nigāruñ dād feryād Beni yad eyler aġyānı kıılır yād	Revānī hüsñüñi vaşf eyleyicek İşiden dir hezārān āferīn-bād	gazel/5	..--/..--/..--/..--	Velehū
25a	Revānī	Sākīyā luṭf it baña şun tolu cām <i>İnneme 'l-iḥşānū illā bi't-tamām</i>	Büse 'ahd itdün Revānī bendeñe Pādīşāhum müstedām ol müstedām	gazel/5	-.--/-.--/-.--/-.--	Velehū
25b	Revānī	H'ön-ı ğam-ile eyledi dildār konuḥluḥ 'Aşıqları öldürü-yorur āh bu toḥluḥ	Ṭab'uh çü cilā-yı mey-i nāb oldı Revānī Ġamdan ne-y-içün āyineñe ire toḥluḥluḥ	gazel/5	--/..--/..--/..--	Velehū
25b	Şem'ī	Ol meh-liḳā ki gün gibi rüşen cemālī var Olsun hemişe gün gibi rüşen cemālī var	Şem'ī cemālī vaşfını görünce ol nigār Ṭaḥsīn oḥudı didi ne h'oşca maḳālī var	gazel/5	--/..--/..--/..--	Şem'ī-i Dervīş- nihād fermāyed
25b	Şem'ī	N'iderler cānı cān[ān] olmayınca N'iderler derdi dermān olmayınca	Maḳām olmadı geng-i 'işka Şem'ī Bu gönlüm şehri vīrān olmayınca ³²	gazel/3	..--/..--/..--/..--	Velehū
26a	Livāyī	Pāre pāre eylediler baġrumı meh-pāreler Sīnem üzre ol kemān-ebürülar açdı yaralar ³³	Bī-vefā meh-rūlaruñ katlan Livāyī cevriñe Bir gün ola rām olup anlar saña yalvaralar	gazel/3	-.--/-.--/-.--/-.--	...
26a	Şem'ī	İy lebi şīrīn inen ğayette ṭatlu yārsın Acılıḥ görme cihānda kim seker güftārsın	H'āb-ı ğafletden uyanmaz Şem'iyā baḥtuñ senüñ Giceler tā şubḥ olunca gerçi kim bidārsın	gazel/5	-.--/-.--/-.--/-.--	Şem'ī fermāyed
26a ³⁴	Şem'ī	Germ olursın iy felek gün yüzlü cānānuñ mı var Şubḥ olunca sīnede bir mäh-i tābānuñ mı var	Başuña odlar yaḥup feryād idersin Şem'iyā Cevri çoḥ dünyā gibi zūlm issi sulṭānuñ mı var	gazel/7	-.--/-.--/-.--/-.--	Velehū

³⁰ Mecmuanın tamiri maksadıyla matladan sonraki beyitlerin ilk kelimeleri üzerine kâğıt yapıştırıldığı için okunamadı. Ayrıca *Divan*'da 8 beyitlik bu gazelin mahlas/makta beyti de tamamen farklı olduğundan eksiklik giderilmedi.

³¹ Mânâ gereği kelimenin "sakalı" olması uygundur.

³² Varak eksikliğinden dolayı mecmuada şiirin ilk üç beyti bulunmaktadır. Mahlas/makta beyit *Divan*'daki 5 beyitlik gazelden alındı. (Karavelioğlu 2011: G. 162)

³³ Varak eksikliğinden dolayı mecmuada şiirin son üç beyti bulunmaktadır. Matla *Divan*'daki 7 beyitlik gazelden alındı. (Seyhan 2002: 120/ 125)

³⁴ 26a'da farklı kalem ve hatla yazılmış imlâ hataları bulunan derkenar bir beyit vardır.

Benüm yārüm gibi yâ Rab cefakâr olmasın kimse

Benüm derdüm gibi derde giriftâr olmasın kimse

şeklindeki beyit ile 23a'daki derkenarı yazan kanaatimizce aynı kişidir.

26b	Şem'î	Câmlar hem-dem olup la'l-i leb-i cânânuma Âh kim her dem benüm odlar yaqarlar cânuma	Yana yana hâlümü 'arz itdüğüm 'ayb eyleme Şem'iyem cânâ benüm yanmağ gelüpdür şânuma	gazel/6	--/--/--/--/--	Velehü
26b	Livâyî	Ġamzeñün vaşfin yazaldan şaħfe-i divânuma Ġüyyiâ bir cevherî hañcer taķındum yanuma	İy Livâyî sözüme bârid nefes virmez halel Ġirçek erler bâver itmîşdür benüm yalanuma	gazel/5	--/--/--/--/--	Naẓîre-i Livâyî
27a	Ĥafî	İy gözleri nergis yüzi gül ruħları lâle Ġisûları sünbül Umar ki leb-i la'lüñe yâķüt ola lala Lü'lü' dişîne ķul	Fürķat odına yanar u ĥşret yaşma ġarķ Cevr-ile cefâya Bî-çäre Ĥafî ³⁵ bir gün irem diyü vişâle Eyerdi taħammül	mütezad/5	--/--/--/--/-- --/--	Ĥafî fermâyed
27a	Âhî	Kime feryâd ideyin nâle vü eġânımdan Kime ķan aġlayayın dîde-i ġiryânımdan	Saña maħlaş yiter Âhî kim ider aduñî yâd Her ġazel kim oķınur defter ü divânımdan	gazel/5	--/--/--/--/--	Âhî fermâyed
27b	Raħmânî	Ġarķa vardum n'ideyin dîde-i ġiryânımdan Yandum odlara meded şîne-i süzânımdan	N'eydüğüm 'âleme fâş eyledi Raħmânî benüm Dâd feryâd meded nâle vü eġânımdan	gazel/5	--/--/--/--/--	Naẓîre-i 'Abdu'r- raħmân Ćelebi
27b	Şem'î	Yürî men' eyleme zahîd beni cânânımdan Ġöz ġöre ayrılayın mı varayım cânımdan	Şem'iyâ dil uzadup her gice eflâķi yaķar Nâr-ı âhum ki çıkār şîne-i süzânımdan	gazel/5	--/--/--/--/--	Şem'î fermâyed
28a	Necâî	Didüm ĥüsnün berâtında yazar zülf-i siyah egri Didi bu Rûmdur dervîş olur tevķî-'î şâh egri	Necâî ye ölümlü yigdürlü bu dirlikden ma'âza'llâh Raķîb-i rü-siyeh toġrı ola ben bî-ġünâh egri	gazel/9	---/---/---/---	Necâî Beg fermâyed
28a	Âhî	Çıkarsa n'ola sînemden benüm düd-ı siyah egri Dütünü toġrı çıkşun tek kayırılmaz düd-ı âh egri	[Gehî mey-ĥâne yolında gehî mesciddedür Âhî Ĥarâb-ı mest-i 'ışķ olmış yürür geh toġrı ġâh egri] ³⁶	gazel/5	---/---/---/---	Naẓîre-i Âhî
28b	Necâî	Sâķiyâ ķünkü degül kimseye fursat bâķî Ġel şabûĥî idelüm var ola elbet bâķî	Saľtanat virdi Necâî ye humâyün zülfün Bâreka'llâh begüm säye-i devlet bâķî	gazel/7	--/--/--/--/--	Necâî Beg fermâyed
28b	Âhî	Derd ü ĥşret bu degül kim ola fûrķat bâķî Derd odur kim ben ölem ķala bu ĥşret bâķî	Şoĥbeti var mey-i nâb-ile bu ġün Âhî nün Yürî şüfî senün-ile yine şoĥbet bâķî	gazel/5	--/--/--/--/--	Naẓîre-i Âhî
28b	Livâyî	Kimseye... ³⁷	...	tazmin	--/--/--/--/--	Naẓîre-i Livâyî ber-vech-i tazmîn

³⁵ Mahlas "Ĥafî" şeklinde harekelenmiştir. Vezin açısından da bu okunuş doğrudur. Farklı okuyuşları değerlendiren ve "Ĥafî"nin doğruluğuna dair ilk yorum M. Fatih Köksal tarafından yapılmıştır (2001: I/ 205-06;). Daha sonra İsmail Ünver, Köksal'ı da anarak sadece bu konuyu işleyen bir makale yazmıştır (2003: 9-18). Ayrıca şairin mahlasının, "Ĥuffî", "Ĥaffî" veya "Ĥufî" olup-olamayacağı konusunda değerlendirmeler için bk. Şentürk 1999:87; Tural 2011: 7-8; Köksal 2013.

³⁶ Mecmuada eksik olan mahlas/makta beyit *Divan*'daki 6 beyitlik gazelden alındı (Kaçalın 2015: 54/116).

³⁷ Mecmuada 28b sonunda sadece başlık bulunmaktadır. Sayfa sonundaki çobana göre "kimseye" kelimesiyle başlayan ve Âhî'nin şiriyle aynı kafiye ve redifli, Livâyî'ye ait bir şir olması gerekir. Ancak 29a Husrev-i Dihlevî'nin bir gazeliyle başlamaktadır. Bu durum, 28b-29a arasında varak kopukluğunu göstermenin yanında biribiriyel uyumlu ve eksiksiz gibi görünen iki ayrı varak numaralarının da sonradan verildiğini göstermektedir. Yine aynı durum; daġınık halde bulununan varakların ya da yıpranan mecmuanın sonradan toparlanıp tamir edildiği ihtimalini güçlendirmektedir. Livâyî'nin söz konusu bu şiri için "kimseye" kelimesi ipucu kabul edilip *Divan*'ı tarandı. Ancak *Divan*'da "Tetimme-i Gazeliyyât-ı Livâyî"

29a	Hüsvrev-i Dihlevî	<i>Men in âh-i ciger-süz ez-dil-i peymân-şiken dârem Çerâ ez-dîgerî nâlem ki derd ez-h'îştên dârem</i>	<i>Zi-dünyâ mî-reved Hüsvrev be-zîr-i leb hemî güyed Dilem begrifte der-gûrbet temennâ-yı vaţan dârem</i>	gazel/7	---/---/---/---	...
29a	Muhibbî	Bend-i zülfüne ezel düşdüm giriftâram henüz Ol sebebden haste vü 'ışk-ile bîmâram henüz Uyhu gelmez gözûme tâ şubh bîdâram henüz <i>Ber-cemâlet hem-cünân men 'âşîk-ı zârem henüz Nâleî k'ez süz-ı 'ışket dâstem dârem henüz</i>	Bâde-i câm-ı lebünden ideli bir cür'a nuş Dilde şabr u tende tâkat kâlmadı başumda hüş Mest-i 'ışk oldı Muhibbî tañ mî eylerse hürüş <i>Merdümân güyend ki Hüsvrev câme-i şeyhî bûpüş Çün bûpüşam k'ez miyân ne'kşud zünnârem henüz</i>	tahmis/5	--/---/---/---/---	Tahmîs-i Muhibbî Şâh gazel-i Hüsvrev-i Mîr
29b	Hayretî	'Âşîk-ı didârûnâm didâr haqqı-çün begüm Nûr-ı pâk-i Ahmed-i Muhtâr haqqı-çün begüm	Hayretî dervîşî kılma h'ön-ı vaşluñdan cüdâ Tekye-i Hağda yinen esrâr haqqı-çün begüm	gazel/5	---/---/---/---	Ğazel-i Hayretî
30a	Livâyî	Mesnedüñdür senüñ ol hüsn-i sezâ-vâr begüm Müstedâm eylesün ol mesnedi Settâr begüm	Rüz u şeb zülf ü ruhuñ fikri-y-ile hiç uyumaz Bu Livâyî olalı 'âşîk-ı bîdâr begüm	gazel/7	medhiye ---/---/---/---	Naẓîre-i redîfî-i Livâyî mî-güyed
30a	Hayretî	İy kapısı Ka'be-i ehl-i şafâ V'iy yüzi âyine-i nûr-ı Hudâ	Gördi yüzün yine didi Hayretî Şallî 'alâ seyyidînâ Muştafâ	gazel/5	--/---/---/---	Hâzâ gazel-i Hayretî-i Mest
30b	Hayretî	Ağlasunlar döstüm 'âşîklarun sen gül şen ol Şad-hezârân bülbül-i şürde var bir gülşen ol	Vaz geldi Hayretî mañbûb-ile meyden didüm Gonca-leb gül yüzlü dilberler didiler andan ol	gazel/5	---/---/---/---	Velehû
30b	Hayretî	Bilmen nice idem saña senden şikâyeti Biñ haşr ola yazılmaya bir kem hikâyeti	Bezm-i vişâl içinde güle oynaya raķîb Kan ağlaya revâ mı firâkuñda Hayretî	gazel/7	--/---/---/---	Velehû
31a	Hayretî	Mışr-ı hüsn içre seni sulţâna beñzetdüm hele İy 'azîzüm Yûsuf-ı Ken'âna beñzetdüm hele	Lebleri esrârımı şordum didi iy Hayretî Sözleründen ben seni hayrâna beñzetdüm hele	gazel/5	---/---/---/---	Velehû
31a	Âhî	Tîğ-ı hicr-ile benüm şimdi dilüm yar hele Dem ola bulşavuz seniñ-ile var hele	Âhî ye rahm ide şâyed işidüp ol gül-i ter Kılâyın derd-ile bülbül gibi ben zâr hele	gazel/5	---/---/---/---	Naẓîre-i redîfî-i Âhî fermâyed
31a ³⁸	Hayretî	Cihânda zevk u şevk-ı kâmrânî Mey ü mañbûb u eyyâm-ı cüvânî	Hemân iy Hayretî mañbûb u meydür Cihânda şâ'irün rûh-ı revânî	gazel/5	---/---/---/---	Ğazel-i Hayretî
31b	Hayretî	Yine iy Leylî hürâmum beni Mecnûn itdün Başdan tâzeledün derdümi mağbûn itdün	H'ön-ı vaşluñı nevâle idüben ğayrlara Hayretî nün yine başlu cigerin hün itdün	gazel/5	--/---/---/---	Velehû

başlığıyla, Âhî'nin şiiri ile aynı kafiye ve redifle söylenmiş 7 beyitlik gazelde "kimseye" kelimesiyle başlayan bir beyit bulunmadığı gibi söz konusu şiirde veya dipnotlarında dahi "kimse" veya "kimseye" ibaresi geçmemektedir (Seyhan 2002: 330/467). Ayrıca "ber-Vech-i Taẓmîn" başlığı gereği ihtimal dâhilinde olduğu düşünülerek musammatlara da bakıldı, ancak bir ipucu tespit edilemedi.

³⁸ 31a'da; mecmuadan ve diğer derkenar kayıtlardan farklı hatla derkenar bir beyit vardır:

Çıknca nâmi mey-âşâmlığa bir rindün
Elinde görseler âb[ı] şarâb[du]r dirler

31b	Hayretî	Tiğ-i ğamzeñ döstüm sehm-i sa'âdetdür baña Her ne kim senden gelür 'ayn-ı sa'âdetdür baña	Keşret-i endühlâ miñnet bucağı Hayretî Her gice yoldaşlar-ile künc-i vahdetdür baña	gazel/5	--- /-.- /-.- /-.-	Velehû
32a	Hayretî	Kalıpdur şan'at-ı 'ışk içre Ferhâduñ hemân adı Dil-i mecnûnum olmışdur zamânuñ şimdi üstâdı	İşitti Hayretî ahın felekde her melek iy meh İşgiñde saña irmez anıñ hiç bunca feryadı	gazel/5	---/---/---/---	Velehû
32a	Livâyî	'İşka şakird olanuñ hâdi olur üstâdı Her kaçansa kişiye müşil olur mu'tâdı	Nâmdâr olsa Livâyî n'ola 'ışkuñda şehâ Uşlu-y-iken delüye gıçdı cihânda adı	gazel/7	---/-.-/--/,-,-	Nażîre-i Livâyî
32a	Hayretî	Şadumânide beni cevri-ile mahzûn eyledüñ N'eyledüñ iy bî-vefâ hâlüm digergün eyledüñ	İy elif-kad gösterüp sinemdeki ³⁹ hâli yine Hayretî cânında dâğın bir-iken on eyledüñ	gazel/5	--- /-.- /-.- /-.-	Ėazel-i Hayretî
32b	Hayretî	Nev-bahâr oldu gönül sev yine bir bî-bedeli Eger uşlu-y-iseñ 'âlemde deli ol be deli	Koyalum lafı güzâfî gelün inşâf idelüm Hayretî nün katı mestâne degül mi ğazeli	gazel/5	..-/-.-/-.-/..-	Velehû
32b	İşhâk	Haţtı geldi diyü terk itme dilâ ol güzeli Be deli olma anıñ var mı cihânda bedeli	İrdi haţtuñ gelesi hâtruma gerd-i melâl Yoħsa İşhâk begüm böyle mi dirdi ğazeli	gazel/5	---/---/---/---	Nażîre-i İşhâk
33a	Hayretî	Katlüme hüccet getürmiş haţtı-ı tezvîrün senüñ Rîsmân hâzırlamış zülf-i girih-ğürün senüñ	Faħruñ olsun yolına cân oynamak iy Hayretî Çünki şol gercik güzel beg-zâdedür mîrün senüñ	gazel/5	--- /-.- /-.- /-.-	Ėazel-i Hayretî
33a	Hayretî	Eglenimez hâne-i dilde çıkar cânüm benüm Eglenüp bir dem dağı gelmezse cânânüm benüm	Yâd idüp didün mi n'eyler güşe-i ğamda 'aceb Hayretî -i vâlih ü ser-mest ü hayranüm benüm	gazel/7	--- /-.- /-.- /-.-	Velehû
33b	Livâyî	İçmek istermiş dem-â-dem gözlerün hünüm benüm Kanlar ağlar dem-be-dem bu eşk-i gülgünüm benüm	Keffe-i hüsn ü melâhatde şatar dürr ü güher Pes ber-â-berdür Livâyî tarz-ı mevzünüm benüm	gazel/7	---/-.-/-.-/---	Nażîre-i redîfî-i Livâyî mî-ğüft
33b	Hayretî	Öpülse yâr-ile yâr olsa dilber Kuculsa vü vefâdâr olsa dilber	Cefâyı az kılsa Hayretî ye Sözüm bu kim vefâdâr olsa dilber	gazel/5	--- /---- /-.-	Ėazel-i Hayretî
34a	Hayretî	Göñlümün her dem hayâl-i yârdur eglencesi Ehl-i 'ışkuñ kanda-y-ise vardır eglencesi	Ėamdan âzâd oldu şol dil-dâdeler 'âlemde kim Hayretî gibi ğam-ı dildârdur eglencesi	gazel/5	--- /-.- /-.- /-.-	Velehû
34a	Livâyî	'Âşık-ı dîdâr olanuñ yârdur eglencesi Sevdüğü birdür velî biñ vardır eglencesi	Şüfinün hırkayla tâc olmuş-durur ser-mâyesi İy Livâyî 'aşıkun güftârdur eglencesi	gazel/7	---/-.-/-.-/---	Nażîre-i Livâyî
34a	Hayretî	Firâk ocağına düşdüme ne çäre n'eyleyeyin Komañ fakîriñ tutuşdum ne çäre n'eyleyeyin	Be Hayretî gele bir [h'os] ⁴⁰ naşîhat eyle baña Efendüm-ile küşüdüm ne çäre n'eyleyeyin	gazel/5	.-.-/---/-.-/---	Ėazel-i Hayretî
34b	Hayretî	Her za'ife hõr bakma merd-iseñ merdâne bağ Bir qarıncayı dil-âver gör şehâ şîrâne bağ	Pir ü mürşid diyü her nâdana uyma Hayretî Ana rahminden vilâyet gösteren oğlana bağ	gazel/5	--- /-.- /-.- /-.-	Velehû

³⁹ *Divan*'da "sineñdeki" şeklindeki kelime anlam açısından daha uygun görünmektedir (Çavuşoğlu-Tanyeri 1981: 258/199).

⁴⁰ Mecmuada eksik olan kelime *Divan*'dan alındı (Çavuşoğlu-Tanyeri 1981: 355/358).

34b	Livāyī	Ġāfil olma ata bakma Ʃona bakma cāna bak Aç gözünü gir gönül içindeki sulƩāna bak	Mısr-ı hüsnini Züleyhānuñ yiter seyr eyledün İy Livāyī anı ko gel Yūsuf-ı Ken'āna bak	gazel/7	---/---/---/---	Naẓire-i Livāyī Beg
35a	Hayretī	Fürkat içinde ğam u endüh-ı yār eksük degül Şād ol iy dil saña bu ğurbetde yār eksük degül	Ben gedā yolında ħāk olduğum-içün Hayretī Ĥātır-ı dilberde her laħza ğubār eksük degül	gazel/5	--- /--- /--- /- .	Ġazel-i Hayretī
35a	Hayretī	Meclisde büse-i leb-i cānānum aldılar Ben ħasteyi helāk idüben cānum aldılar	Biryān-ı nār-ı 'ışk olalum Hayretī diyü Bülbüller üşdiler yine bir yanum aldılar	gazel/5	--/---/--/---	Velehü
35b	Hayretī	'ışk-ile ma'mür olan vīrāne gönlümdür benüm Seng-i cevr-ile yapılan ħāne gönlümdür benüm	Kimseden utanmadın iy Hayretī olup ħarış Kocaduĥca meyl iden oğlana gönlümdür benüm	gazel/7	--- /--- /--- /- .	Velehü
35b	Hayretī	'Asker-i ğam yine gönlüm kaşdına bağladı şaf Yardıma at şal mürüvvet it eyā řāh-ı Necef	Atma ğamzeñ tīrini ğayra şururken Hayretī Ġayret oğlarına cānın eyleme anıñ hedef ⁴¹	gazel/5	--- /--- /--- /- .	Velehü
36a	Hayretī	[Pertev-i nūr-ı Ĥudādur 'ışk-ı pāk Ya'nī sır-ı Muřtařādur 'ışk-ı pāk] ⁴²	Kuliyuz kurbānıyuz iy Hayretī Mülk-i dilde pādīřādur 'ışk-ı pāk	gazel/1	--- /--- /- .	
36a	Hayretī	Cānı n'eylerdüm cihān içinde cānān olmasa Ten ne ħazz eylerdi 'ālemde eger cān olmasa	Öldi-y-idi ğam bucağlarında miskīn Hayretī Derd-i dilber irişip derdine dermān olmasa	gazel/5	--- /--- /--- /- .	Velehü
36a	Hayretī	Yaşı çok olsun yiter ağladı yārān ⁴³ üstüme İy ğüneş gel sen de mihr idüp birez yan üstüme	Baña bu ğurbetde ko yansun birez göynüklü dil Hayretī ħan ağlasun bu çeşm-i ğiryān üstüme	gazel/7	--- /--- /--- /- .	Velehü
36b	Hayretī	Aldanup her dilbere tolaşma Zīnhār iy gönül Kim bulunmaz isteseñ dünyāyı bir yār iy gönül	şimdiki dilberlere 'arz-ı řadākat eylesen Hayretī -veş sen de olursın ğüneħkār iy gönül	gazel/5	--- /--- /--- /- .	Velehü
36b	Hayretī	Ben de ğapuñda serverā derbān olayın varayın Ya'nī sa'ādet milkinde sulƩān olayın varayın	Ma'mür-iken bu olursmān ğenc-i niħān olmaz 'ayān İy Hayretī yap yap hemān vīrān olayın varayın	gazel/6	--/--/--/--/--	Velehü
36b	Hayretī	Olur melül ğarīb ü çeker elem 'aşık Beni ğörüñ ki benem hem ğarīb ü hem 'aşık	Be Hayretī řeh-i 'ālem degül mi tūğıyla řu dem [ki] ⁴⁴ ħaldura mey-ħānede 'ālem 'ařık	gazel/5	.-/--/--/--/--	Velehü

⁴¹35b'den sonra eksiklik vardır. Hayretī'nin gazelinden sonra sayfa sonundaki "Velehü" kaydı ve çobana göre 36a yine aynı şairin "Mecnün" kelimesiyle başlayan bir şiiriyle devam etmelidir. Ancak söz konusu şiiri tespit etmek üzere *Hayretī Divanı* tarandı, sadece ikinci mısraı "Mecnun" kelimesiyle başlayan;

'Aşık bilür demin cigeri ħün olanlaruñ
Mecnūna řor řafāsını mecnün olanlaruñ

matlı bir gazel tespit edildi. Bu durumda en yakın ihtimāl matlain birinci ve ikinci mısralarının yer değiştirmiş olmasıdır. Ayrıca 36a'nın başında son beyti bulunan şiirin de Hayretī'nin olması, eksik varak/varaklarda da yine Hayretī'nin şiirlerinin varlığını güçlendirmektedir.

⁴²35b'den sonraki eksiklik dolayıyla 36a'da şiirin sadece mahlas/makta beyti kayıtlıdır. Matla *Divan*'daki 5 beyitlik gazelden alındı (Çavuşoğlu-Tanyeri 1981: 255/195).

⁴³*Divan*'daki "bārān" kelimesi mânā açısından daha uygun görünmektedir (Çavuşoğlu-Tanyeri 1981: 386/406).

⁴⁴Mecmuada eksik olan kelime *Divan*'dan alındı (Çavuşoğlu-Tanyeri 1981: 247/182).

37a	Hayretî	'Âşıkun bağrında tağlar gibi başı var-imiş Kendü bir kem kaçre deryâlarca yaşı var-imiş	Cân-ile cânân arasında hicâb olduñ diyü Hayretî nün kendü kendüyle şavaşı var-imiş	gazel/5	--- /-.- /-.- /-.-	Velehü
37a	Hayretî	Şu gelen nâz-ile ol serv-i hürâmân ancağ Şu gelen şive-y-ile ol gül-i hândân ancağ	Görüp aşifte beni nâz-ile dildâr didi Hayretî yine bu gün vâlih ü hayrân ancağ	gazel/5	..- /..- /..- /..-	Velehü
37b	Hayretî	İy gedâ diyen baña devletlü hanum yok mıdur Yoğsa ben âdem degül miyem ya cânum yok mıdur	Hayretî yem dökme gel yok yire kanum yirlere Pâdişâhum n'ola kul oldumsa kanum yok mıdur	gazel/5	--- /-.- /-.- /-.-	Velehü
37b	Hayretî	'İşka kul olalı bu gönülüm halâyıkdan kaçar Merd olan nâ-mahrem-ile âşinâlıkdan kaçar	İttihâd-ı ma'nevî kesb idegör iy Hayretî Şürete mağbûb olan elbetde 'âşıkdan kaçar	gazel/5	--- /-.- /-.- /-.-	Velehü
37b	Hayretî	Yâri ayırmağ diler benden münâfiğlar meded Almağ ister cânımı tenden münâfiğlar meded	[Uçuralar gibi seng-i ta'n ile ey Hayretî Bülbül-i güyâyı gülşenden münâfiğlar meded] ⁴⁵	gazel/1	..- /-.- /-.- /-.- -	Velehü
38a	Hayretî	Ger sorarsañ künc-i miñnetde nedür hâlüm benüm Hâsteyem gâyet mükedder oldı ahvâlüm benüm	Şâh-ı 'ışkam bir benek altunlu kaftândur baña Penbelerle zeyn olaldan Hayretî şâlüm benüm	gazel/5	--- /-.- /-.- /-.-	
38a	Hayretî	Dil-i aşifte benüm zülf-i girih-gir senün Ya'nî dīvâne benem bend-ile zencir senün	Hayretî mürşid-i 'ışkuña mürîd oldı didi Uş irâdet benüm ü himmet eyâ pîr senün	gazel/5	... /... /... /...	Velehü
38a	Hayretî	Bezm-i gâmda ney gibi nâlân olan gelsün berü Kim bu sırâ vâlih ü hayrân olan gelsün berü	Hayretî gibi bu gün meydânda sultân 'ışkına Baş u cân terkin urup kurbân olan gelsün berü	gazel/6	--- /-.- /-.- /-.-	Velehü
38b	Hayretî	Mihrün iy meh-pâre efzün olmadâ günden güne Hâli 'uşşâkuñ digergün olmadâ günden güne	Hayretî yi sâye gibi ba şalar yirden yire Âh kim bî-çâre mağbûn olmadâ günden güne	gazel/5	--- /-.- /-.- /-.-	Velehü
38b	Hayretî	Bu şive bu refâr-ile bi'llâhi kim sevmez seni Bu lezzet-i güftâr-ile bi'llâhi kim sevmez seni	Bu Hayretî -i bî-nevâ gördükde dil virdi saña İnşâf idincek dilberâ bi'llâhi kim sevmez seni	gazel/5	..- /..- /..- /..-	Velehü
39a	Livâyî	Niçe çevgân urur ol şiveger-i dil-şikenüm Cevr topıyla yıkk kal'aya döndi bedenüm	İy Livâyî beni hâkister idüp yakmadın ol Şem'a gibi çekeyin kendü elümle resenüm	gazel/5	..- /..- /..- /..-	Velehü ⁴⁶
39a	Mesîhî	Eger efsün-i ecel bağlamaz-ise dehenüm Cân virürken lebünün zikri ola her şubenüm	Husrev-i Rüm diye baña Mesîhî şeksüz Ger ire güş-ı Kemâle kelimât-ı hasenüm	gazel/5	.../ .../ .../ ...	Mesîhî fermâyed
39a	Necâî	[Dime kim yârda] ⁴⁷ yok cevri ü cefâdan gayrı Ne dilerseñ bulunur mihr ü vefâdan gayrı	Yüzüne tutsa Necâî n'ola ger haclet elin Nesi var yüze gelür dest-i du'âdan gayrı	gazel/7	.../ .../ .../ ...	Necâî Beg fermâyed

⁴⁵ 37b'den sonraki eksiklik dolayısıyla şiirin sadece matlaı kayıtlıdır. Mahlas/makta beyit *Divan*'daki 5 beyitlik gazelden alındı (Çavuşoğlu-Tanyeri 1981: 162/42).

⁴⁶ 38b sonundaki "Velehü" kaydına göre, 39a'daki ilk şiirin de Hayretî'nin olması gerekir. Ancak 39a'nın Livâyî'nin bir gazeli ile başlaması 38b'den sonra varak eksikliği olduğunu göstermektedir.

⁴⁷ Yazmadaki yıpranma sebebiyle mısraın tespit edilemeyen kısmı *Divan*'dan alındı (Tarlan 1997: 520/599).

39b	Livāyī	Bende yok saña yarar medh ü senâdan ğayrı Sendedür her ne ki var mihr ü vefâdan ğayrı	Bulmadum derdüme dünyâda Livāyī dermân Ki naşibüm yoğ-imiş renc ü 'anâdan ğayrı	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Livāyī Beg mī-gūyed
39b	Mesîhî	Yâre bir tuhfe kanı medh ü senâdan ğayrı Aña lâyiğ nem ola ğayr du'âdan ğayrı	Naẓm-ile hûsnüni kıldı bu Mesîhî h' oş-edâ Dağı şî'rûn nesi var hûsn-i edâdan ğayrı	gazel/6	...-/...-/...-/...-	Mesîhî Beg fermâyed
40a	Livāyī	İtmez ol mihr vefâ cevri ü cefâdan ğayrı Kim ğarîm olur ola aña Hüdâdan ğayrı	Vaşfuñı yazsa Livāyī n'ola 'unvânlar- ile Saña lâyiğ nesi var hûsn-i edâdan ğayrı	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Livāyī Beg mī-güft
40a ⁴⁸	Livāyī	İy gönül âh itme gel ol ğamze-i cellâddan Emr-i şâhîdür siyâset çâre ne feryâddan	İy Livāyī başuña sultân ol âzâd ol yûri Kimse kulluk istemez hiç bende-i âzâddan	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Velehû
40b	Livāyī	İçelden bâde-i 'ışk-ı nigârî gönülüm eglenmez Dağı başumdudur anuñ ğumârî gönülüm eglenmez	Livāyī âh u feryâd itmesün dirmiş baña iller Bu 'ışkuñ muktezâsıdır o zârî gönülüm eglenmez	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Velehû
40b	Livāyī	Bende h'od sen cân-imişsin böyle bilmezdim seni Ne güzel cânân-imişsin böyle bilmezdim seni	İy Livāyī başuña sultân ol âzâd ol yûri Bende-i sultân-imişsin böyle bilmezdim seni	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Velehû
41a	Ahmed	İy server-i ğusrevân dilber-i şîrîn-dehân Bir gicecik olasin bizüm odaya mihmân ⁴⁹	Şöyle uram içgeri hiç kalmaya ⁵⁰ taşğarı Düşmenüñüñ karnına ğançer ü tîğ-i bürân	gazel/5	...-/...-/...-/...-	Ahmed Paşa fermâyed ⁵¹
41a	Livāyī	Ol şehin-şâh-ı cihân kim defter ü dîvân aña ... Şad-hezârân ten fedâ olsun hezârân cân aña	Diler-iseñ bağrını şâhâ Livāyī nün de dil ... Bir devâsuz derde tuş oldı Muhibbî ğaste-dil İy tabîb-i dil meger derdün ola dermân aña	tahmis/5	medhiye ...-/...-/...-/...-	Ġazel-i Muhibbî Şah Tahmîs-i Livāyī Beg
41b	Livāyī	Pâdişâh-ı heft-kişver ğusrev-i 'âlî-nazar Ġazret-i Sultân Süleymân-ı dilîr-i şîr-i ner	34. 'Özr ü noğşanın görüp itme Livāyī ye 'itâb Bendenün noğşanı şâhuñ nef'ine virmez zarar Olsa her bir zerrenün yüz biñ dili ğatm itmeye Ġaşr[ç] dek ol âfitâbuñ vaşfını iy dil yiter	kaside/35	medhiye ...-/...-/...-/...-	Ez-güftehâ-yı Kaşâyid-i Livāyī Beg
43a	Livāyī	Ġâzî-i Sultân Süleymân kim bu söz şâmındadır İntizâmî 'âlemün mühr-i Süleymânındadır	İy şeh-i tîmâr-ı bîmârân Livāyī kuluñuñ Derdinün dermânı anuñ dâd-ı sultânındadır	kaside/31	medhiye ...-/...-/...-/...-	Velehû

⁴⁸ 40a'da "Li-muġarririhî Fâ'ik" kaydıyla ve mecmuadan farklı hatla derkenar olarak;

Açar yok baña şimdi zaġm-ı hûn-efşândan ğayrı

Yanar yok ħâlîme dâğ-ı dil-i süzândan ğayrı

beyti bulunmaktadı.

⁴⁹ Beyit vezin açısından kusurludur.

⁵⁰ Vezin gereği "kalmaya hiç" şeklinde oması uygundur.

⁵¹ Şiirde mahlas beyit bulunmamaktadır. Yazmadaki başlığa göre Ahmed Paşa'ya atfedilen bu şiir *Divan*'da bulunamadı (Tarlan 2005).

44a	Livāyī	İy şehriyār-i şehri-i şeref şehri-i iştihār V'iy bahtiyār-ı baht-ı müşerref be-her diyār	49. Nesh oldu cāhi gerçi muhaqqak bu hākinūñ Yirden götür Livāyī kuluñ olmadın gubār ... Ḥayr ola dāyım 'ākıbetūñ evvelūñ gibi Sür devlet-ile 'ömr hezarān şad-hezār	kaside/52	medhiye	--./-./-./-./-	Velehū
46b	?	Elā iy husrev-i şīrīn-dehānum Şeh-i hūbān leb-i nūşin-revānum	Seni nerm eyleye iy seng-i hārā Olasın mūm-ı germ iy şūḥ-ı garrā	mesnevi/14	/-.../-..	Şifā'u'l-Kulūb Liķā'u'l-Mahbūb
47a	Livāyī	Güzeller mübtelāsına öpülmez mi kuçulmaz mı Şehin-şehler paşasına öpülmez mi kuçulmaz mı	Niçün şekvā idersin sen Livāyī dil-rübālardan Güzeller mübtelāsına öpülmez mi kuçulmaz mı	gazel/5		.../-.../-.../-...	Livāyī Beg
47a	Livāyī	Giydi āhum başına tābindan altın bir süküf Yağdı yıkdı 'ālemi yiri vū gögi kıldı üf	[Bu muhaqqakdur Livāyī hüsn-i zāhir nesh olur Mū-be-mū yazdı yüzinde ḥaṭṭ-ı reyḥānī şuhuf] ⁵²	gazel/4		--./-./-./-./-	Velehū
47b	Livāyī	Delķ u şāle ķānī' ol ne şibe ne zer-bāfa baķ 'Āşıķ ol 'ayn-ile şine soñ ucında ķāfa baķ	'Ālem-i 'aynı vū ğayrı ķo Livāyī fāriĝ ol Ķalb-ile bāzārı ķo ehl-i ķalb-i ⁵³ şāfa baķ	gazel/5		--./-./-./-./-	Velehū
47b	Livāyī	'Ārif ol gel gözünü aç enfüs ü āfāķa baķ Ķayd-ile olma muķayyed 'ālem-i iṭlāķa baķ	'Ālem-i ğaybuñ lisānı şor dehān-ı yārdan İy Livāyī ḥalk-ile bāzārı ķo Ḥallāķa baķ	gazel/5		--./-./-./-./-	Velehū
47b	Aḥmed	İy āfitāb-ı tal'atūne sāyebān ķaşuñ Çekmiş berāt-ı hüsnūñe müşĝīn nişān ķaşuñ	Şayd itmek-içün Aḥmed i şayyād-ı ğamzeñe Virmiş kemend-i zūlfūñi şunmuş kemān ķaşuñ	gazel/7		--./-./-./-./-	Ez-ān-ı Aḥmed Paşa Raḥimehullāhu ta'ālā
48a	Livāyī	Diküp ḥayāl-i ḥālūñi dilde nişān ķaşuñ Çekdi okımı baĝruma ķurup kemān ķaşuñ	'Unvānlar-ile yazmaĝa şī'rin Livāyī nūñ Ṭurmaz bed'ı-ñ hüsnūñi eyler beyān ķaşuñ	gazel/7		--./-./-./-./-	Livāyī Beg ğuft
48a	Livāyī	Āyīn-i ḥışmı 'ādet idüp cān-sitān gözün Ķıydı maḥabbet ehline nā-mihribān gözün	Ķılmaz Livāyī ḥāke nazar yaşını ğörüp Ķözler hevāda āhum-ile āsumān gözün	gazel/7		--./-./-./-./-	Velehū
48b	Livāyī	Yā Rab ol bir pūr-cefāya niçe bir yalvaralum Mihrī yoķ bir bī-vefāya niçe bir yalvaralum	İy Livāyī ĝiç vücūduñdan 'adem kıl iḥtiyār Ķul olup şāh u gedāya niçe bir yalvaralum	gazel/7		--./-./-./-./-	Velehū
49a	Livāyī	Cevr-i cānān ĝiçdi cāna niçe bir yalvaralum Ol meh-i nā-mihribāna niçe bir yalvaralum	Ṭır-i tizinden Livāyī çünkü olunmaz ḥalāş Yā biz ol ebrū-kemāna niçe bir yalvaralum	gazel/7		--./-./-./-./-	Velehū
49a	Livāyī	Devletūñde ḥizmetūñ sa'y idüp itmām eyledüm Şöyle beñzer ki murādum murĝımı rām eyledüm	Yol midur ķala ayaklarda Livāyī serverā Niçe niçe ḥālī sultānuma i'lām eyledüm	kaside/16		--./-./-./-./-	Ķaşīde Velehū

⁵²Mecmuada eksik olan mahlas/makta beyit *Divan*'daki 7 beyitlik gazelden alındı (Seyhan 2002: 179/221).

⁵³"Ķalb" yerine vezin gereĝi "ķulūb" kelimesi uygundur.

49b	Livāyī	Misāl-i āyine rāy-ı cihānuñ imtişāl itdüm Ki bir mūram Süleymān-ı zamāna 'arz-ı hāl itdüm	Livāyī muhliş ⁵⁴ olmasa saña bu nām-ı bī-hincār Sözün maқта' da қақ' eyle zebānum ben de lāl itdüm	gazel/7	---/---/---/---	Velehū
50a	Livāyī	Şol gözi āhū şanem el virdi rām oldı baña Şīr-i ner dimek bu günden şöñra nām oldı baña Bir şehin-şāha kul oldum bende nām oldı baña Bende olalı aña begler gulām oldı baña	İy Livāyī zülfi ü ruhsarıñdan ayru ol mehūñ Giceler tā şubħa dek uyħu ħarām oldı bana Küyına ol serv-i ħurāmānum baña gelsün dimiş İy Livāyī ravza-i riđvān maқām oldı baña	gazel/10	---/-/--/-/--/-	Dü-maḡla'u maқта' Velehū
50a	Livāyī	Şāfīlık eyle şūfiyā şafā şafā-yı kalb-imiş Faqr u felāket iste gel ġinā ġinā-yı kalb-imiş	Şāhnişīn-i dildedür ħayāl-i ħāşī dilberūñ Livāyī üstüvār ola serā serāy-ı kalb-imiş	gazel/7	Hece: 8+8=16	Velehū
50b	Livāyī	Yüzün gördi güzeller oldı ġāyib Perākende olur günden kevākib	Livāyī de bulurdı yir қаpuñda Cināna ehl-i didār olsa ḡalib	gazel/7	---/---/---	Velehū
51a	Livāyī	ġam palāşını kiyip şādān bolur min 'āķıbet Min mu yolda 'işķdin cānān bolur min 'āķıbet	Hicr ara bolġan vişāliñ vaşl ara ħandān bolur Min Livāyī tik fiġān hicrān bolur min 'āķıbet	gazel/7	--/-/--/-/--/-	Livāyī ġüft Nevāyice
51a	Livāyī	Meşşāta ki kisti ser-i zülfiñni be-bāzī Tā eylemeġey merdüm ara dest-dirāzī	Her қаyda kitürşin dūr-i eşķiñni Livāyī Sürme nazarıñdin mu yeñmān-ı niyāzı	gazel/5	--/---/---/---	Velehū
51a	Livāyī	<i>İy zülfi-dü-tā ber men-i miskīn nazarı kūn Ber-rāh-ı sūy-ı cānib-i mārā ġüzeri kūn</i>	<i>İy çeşm-i merā ħande mezen ber-Livāyī⁵⁵ Yek-dem be-niger behr-i ħudā dide-terī kūn</i>	gazel/5	--/---/---/---	Velehū
51b	Livāyī	Ne revādür ki işiginde görüp döġe söġe Ĥük m ide gibi o sultān-ı cihān yire göġe	Yazuķ aġlatma Livāyī kulun iy şāh-ı kerem 'Ālemi ġarķa virür yaşını raħm-ile böġe	gazel/5	..-/-..-/-..-/-	Velehū
51b	Livāyī	Bir ġün ola şād olavuz Allāh Allāh yā Kerīm ġuşşadan āzād olavuz Allāh Allāh yā Kerīm	İy Livāyī kaħr-ı pīr-i deħre şākird olalum Ola ki üstād olavuz Allāh Allāh yā Kerīm	gazel/5	--/-..-/-..-/-	Velehū
52a	Livāyī	Baña senden gelen efendicigüm ġam u ġuşşā miħen efendicigüm	Livāyī derdmend esirüñdür Esirge anı sen efendicigüm	gazel/5	..-/-..-/-	Velehū
52a	Livāyī	El urma fir ü kemāna begciġezüm ⁵⁶ Bī-vecih ġirme ķana begciġezüm	Livāyiden vaşluñ diriġ itme ⁵⁷ Vuşlat ⁵⁸ ġüninde şebāne begciġezüm	gazel/5	..-/-..-/-	Velehū
52a	Livāyī	Görmek cemālūñ olsa müyesser ķadıncıġum Şerħ itmeyeydi vaşfını diller ķadıncıġum	Lām-ile vāv elif-ile yāyı kaḡul idüp Vaşluñ me'ālın aña da ġöster ķadıncıġum	gazel/5	--/-..-/-..-/-	Velehū

⁵⁴ "Maḡlaş" okunuşu da mānen uygun görünmekle birlikte metinde "muhliş" olarak harekelenmiştir.

⁵⁵ Mısra vezne göre eksiktir.

⁵⁶ Mısra vezin açısından kusurludur.

⁵⁷ Mısra bu şekilde vezne uymamaktadır. Vezne göre "İtme vaşluñ diriġ Livāyiden" şeklinde olmalıdır.

⁵⁸ "Vuşlat" kelimesi vezni aksatmaktadır. Vezin ve mānā gereġi *Divan*'daki "hicr" kelimesi uygundur (Seyhan 2002:227/297).

52b	Livāyī	Kākül-i miskīn-i dilber kim 'izār üstindedür Sünbül-i terdür ki gūyā lālezār üstindedür	İy Livāyī sürme mihnet türsin engin-i ğama Gel selāmet ister-iseñ gel kenār üstindedür	gazel/7	--/--/--/--/--	Velehū
52b	Livāyī	Meygün lebün saķı olalı şarāb-āmiz Acıtdı benüm cānum ol la'l-i 'itāb-āmiz ⁵⁹	Düşnām-ile telh eyler 'işini Livāyī nün Bu ğonca-dehānuñda ol berg-i lu'āb-āmiz ⁶⁰	gazel/2	--/--/--/--/--	Velehū
53a	Necāfī	[Bizi müşerref eyledi cānān ğiçen gice Nūr-ile taldı külbe-i aħzāb ğiçen gice] ⁶¹	Ben şol Necāfī yem ki kelāmum leṭāyifī Sen pādīşāhī eyledi 'uryān ğiçen gice	gazel/5	--/--/--/--/--	
53a	Necāfī	Gözün aç k'itdi Ğudā dilberi hem-dem bu gice Baħt uyandı uydu fitne-i 'ālem bu gice	Dem bu demdür didüğün demlere irdük şād ol Elüne girdi Necāfī senün ol dem bu gice	gazel/7	--/--/--/--/--	Velehū
53a	Necāfī	Bir elif çek sīneme iy yār-ı cānī her gice Tā ki serv-i ğaddūn añup ğucam anı her gice	Dün ğarībündür Necāfī ğo ğayıma aħuñuñ Göklere olsun direk direk duħanı her gice	gazel/5	--/--/--/--/--	Velehū
53b	Necāfī	Görse güneş işiĝni yirine göĝine Göĝerde māh göĝsini döĝine döĝine	Ğullar ki şehriyāra demürden hişār ola Tura dirin Necāfī daħı bir gedüĝine	gazel/5	--/--/--/--/--	Velehū
53b	Necāfī	Ger bizümle bir dem ol serv-i revān eĝlenmeye Sīnede bir laħza cān-ı nā-tuvān eĝlenmeye	Ğār-ı mihnetde Necāfī bülbülüñ añmaz mısın Tiz gel iy gül-ruħ şanem ğonca-dehān eĝlenmeye	gazel/7	--/--/--/--/--	Velehū
54a	Necāfī	Zülfi siyehün gönlümü almaĝa sebeb ne Çün aldı dönüp yirlere çalmaĝa sebeb ne	Çün girdi Necāfī eline gevher-i tecrid Şimden-girü sen ğuşşaya talmaĝa sebeb ne	gazel/7	--/--/--/--/--	Velehū
54a	Necāfī	Yaraşmaz bādeden dildāre tevbe Eger böyle ğalursa yāre tevbe	Bu mu'ciz nazm[un] elfāzin Necāfī İşidenler ider ğüftāre tevbe	gazel/6	---/---/---	Velehū
54b	Necāfī	Bārīk didiler-ise nihāl-i bülendüñe Söz ortanuñdur iy şanem alınma kendüñe	Kayĝu kayıĝlarında unutma Necāfī yi Gird-āba atma merħamet eyle levendüñe	gazel/5	--/--/--/--/--	Velehū
54b	Necāfī	Sevdüm diyeli baĝmadı dilber birisine Her kişi gerçi māyil olur müşerfisine	El virdi ğāk-i pāyī Necāfī gözünü aç Bāzār-ı 'işĝ içinde bu ğün cevherfisine	gazel/7	--/--/--/--/--	Velehū
55a	Livāyī	N'itdüm ol ādem oĝlı melekler perfisine Terk itdi bini baĝmadı ayruĝ berisine	Cānlar erit sözüñde Livāyī şu resme kim Ğuş idüp anı ğāsid-i nādān erisin e	gazel/7	--/--/--/--/--	Nażire-i Livāyī Beg
55a	Necāfī	Yār işiĝin beñzedürken ehl-i diller Ka'beye Başlamamış idi İbrāhīm-i Āzer Ka'beye	Yıĝmak ister döstüm düşmen Necāfī göñlini Ğoma kim ğaşd eyledi göz göre kāfer Ka'beye	gazel/9	--/--/--/--/--	Necāfī fermāyed
55b	Necāfī	Revā mıdur ki güneş yüzüne ğamer diyeler Giceyle seyre çıĝarsañ daħı neler diyeler	Levend ü müflis ü divāne vü faķır ü ğaķır Necāfī yem umaram daħı beş beter diyeler	gazel/5	--/--/--/--/--	Velehū

⁵⁹ Bu gazelin 71b'de tamamı mevcuttur. Ayrıca yazmanın kütüphane mührü bulunan ilk sayfasında yine bu gazelin son üç beyti düzgün bir talik hatla kayıtlıdır.

⁶⁰ 52b'den sonra varak eksikliği vardır. Beyit, mecmuanın 71b sayfasında mükerrer kaydedilen 5 beyitlik gazelden alındı.

⁶¹ 52b'den sonraki eksiklik dolayısıyla mecmuada şiirin son beş beyti kayıtlıdır. Matla, *Divan*'daki 7 beyitlik gazelden alındı (Tarlın 1997: 425/460).

55b	Ahmed	Zeyn itmek-içün cennete insân iledürler Kulluğa aña hürî vü ğilmân iledürler	Ahmed şaķın aldanma bu gün tâc u kabāya 'Uryân götürüp dünyeden 'uryân iledürler	gazel/5	--/--/--/--/--	Ġazel-i Ahmed Beg
56a	Emrî	Pây-mâl eyleme ğisû-yı 'abîr-eġşānuñ Kuyruġın başma nigārâ uyur ejderhānuñ	Emriya şanma şafaķ sille-i âh-ile seher Yüzini kana yudî mihr-i cihân-ârānuñ	gazel/5	..--/--/--/--/--	Ġazel-i Emrî
56a ⁶²	Behiştî	Yine ğülşende bu gün bülbüle bir hâl olmuş Ġülü hâr-ile ğörüp münkesirü'l-bâl olmuş	Tekye-i 'iġka ğiçüp şâl-ı melâmet ğiymiş Ġöre bi'llāhi Behiştî nice abdâl olmuş ⁶³	gazel/5	..--/--/--/--/--	Ġazel-i Behiştî-i Vâ'iz
56b	Zâfî	Düşdüm nişân-ı pây-ı seg-i dilber üstine Ol ğonca ğördi didi yüzüñ ğüller üstine	İy Zâfî nice oldı diyen eyledi nişâr Cânını bir tirâşî ğüzel berber üstine	gazel/5	--/--/--/--/--	Zâfî-i Ker fermâyed
56b	Ṭâli'î	Nâz eylese ol serv-i simîn-ber ⁶⁴ daġı nâzûk 'Uşşâka cefâ eylese dilber daġı nâzûk	İy Ṭâli'î dil cevre de kâyil-durur ammâ Nâz eylese ol serv-i semen-ber daġı nâzûk	gazel/5	--/--/--/--/--	Ṭâli'î fermâyed
56b	Livāyî	Nâz eylese ol mihr-i münevver daġı nâzûk Şiveyle dönüp kaķısa dilber daġı nâzûk	Haķķâ bu nezâketdeki söz Ṭâli'inüdüdür İllâ ki Livāyî bu mücevher daġı nâzûk	gazel/5	--/--/--/--/--	Naẓîre-i Livāyi Beg
57a	İşhâķ	Dilberüm ğülşen-i cennetde açılmış ğüldür Ehl-i cennet gibi her dem anı yâ Rab ğüldür	Ruġı devrinde lebi fıkrine düşmiş İşhâķ N'eylesün lâzım olan mevsim-i ğülde müldür	gazel/5	..--/--/--/--/--	İşhâķ fermâyed
57a	Ünsî	Olduġınca baña 'iġkuñda mezellet bâķî Saña olsun ğüzelüm hüsn-ile devlet bâķî	Dilerem cân-ile dilden o beli ince-y-ile Aramuzda kâla Ünsî bu muġabbet bâķî	gazel/5	..--/--/--/--/--	Ġazel-i Ünsî
57b	Esîrî	Yâ Rab ğörem mi ol ruġ-ı cânânı bir daġı Ġörmege cân virür yine cân anı bir daġı	Bir nâzenîne baġladı ğöñlin Esîrî kim Hergiz cihânda gelmeye aķrânı bir daġı	gazel/5	--/--/--/--/--	Ġazel-i Esîrî
57b	Ṭâli'î	Turmadın ğamzeñ oķı nesne yarar Bu yoġ işler anuñ nesine yarar	Ṭâli'inüñ dilin diler ğamzeñ Uġrı kim yol bula ġazîne yarar	gazel/5	..--/--/--/--	Ṭâli'î fermâyed
57b	İşhâķ	Ġöñlüm ol serv-nâza mâyıldür Ġastesidür dürrüst bir yıldür	Ayaġı üzre turmaz İşhâķ Yine ğördüñ mi anı kanzıldür	gazel/5	..--/--/--/--	İşhâķ fermâyed
58a	Âfitâbî	Yine diş yarası var sîb-i zenaġdānuñda Yine şeft-âlû yimişler gibi bostānuñda	Âfitâbî şefeteyninde ğörüp zaġm didi Yine diş yarası var sîb-i zenaġdānuñda	gazel/6	..--/--/--/--/--	Âfitâbî fermâyed

⁶² 56a'da "Li-muġarririh'l-Fâ'ik" kaydıyla derkenar olarak;

Dest urma ġamına turre-i 'anber-sānuñ

Kuyruġın basma nigārâ uyur ejderhānuñ

matlı üç beyilik bir şiir mevcuttur. (Ayrıca bk. Dipnot 18)

⁶³ Mısra'ın altına farklı yazıyla "Bu derd-ile az bile" şeklinde kayıt düşülmüştür.

⁶⁴ "Simîn-ber" yerine mânâ gereġi "semen-ber" kelimesi daha uygundur.

58a ⁶⁵	Hükmi	Âl-ile aldı 'aqlumı dilber perî gibi Refâr-ı yâre başladı kebk-i derî gibi	Çeşmüm lebine meyl ide Hükmi 'acebleme Şarrâfdur o la'li bilür cevherî gibi	gazel/5	--/--/--/--	Ğazel-i Hükmi
58b	Hâveri	Yaşum revân olup akar gamınıla âb gibi Ağardı ağlamadan gözlerüm hubâb ⁶⁶ gibi	Hemîn felekte şuña kaldı Hâveri çârem Başum bu yirden alup gidem âfitâb gibi	gazel/5	.-./.-./.-./.-	Ğazel-i Hâveri Efendi
58b	Hâveri	Añladum çeşmi ne fettân idüğün kaşından Bilünür reh-zen olan nite ki yoldaşından	Ayuñ on dördi gibi bir mehe vir gönlüni sen Hâveri sev güzeli iki yidi yaşında	gazel/5	..--/--/--/--	Velehû
58b	Revnağ	Nâzük nihâlûñ gül pîrehende Yoğ bu leñâfet serv-i çemende	Nâzük ü terdür yârûñ mizâcı Revnağ fiğâni ço sen de sen de	gazel/5	--/--/--/--	Ğazel-i Revnağ
59a	Rûhî	Çekdüm nice riyâzet ü itdüm mücâhade Sen şahid-i cemâli kılınca müşâhade	Gönlüne gelse bir kapudan nağd ü vâridât Rûhî kanâ'at eyle bu deñlü der-âmede	gazel/5	--/--/--/--	Ğazel-i Rûhî
59a	Râhî	Bâğuñ egerçi gül gibi serv-i bülendisin Meh-rûlaruñ efendi bu gün şeh-levendisin	Şi'rûñ tûtarsa 'âlemi Râhî 'aceb degül Şâ'irler içre şimdi Kemâl-i H'ocendisin	gazel/5	--/--/--/--	Ğazel-i Râhî
59b	Refîkî	Şanmañuz yürüimez serv-i sihi nâzından Kaldı hayretde anuñ serv-i ser-efrâzından	'İşk târın tağalı kadd-i dü-tâsına Refîk Çarğda Zühre-i çengî utanur sâzından	gazel/5	..--/--/--/--	Ğazel-i Refîkî
59b	Halîl	'Âşıka dil-rübâ mı eksük degül Ehl-i derde belâ mı eksük degül	Ne şanursın Halîl ağladuğum Yâr-ile mâcerâ mı eksük degül	gazel/5	..--/--/--/--	Ğazel-i Halîl
59b	Livâyî	İy dil ne ölürsün tene bir cân mı bulunmaz Sen cân vire gör yoluna cânân mı bulunmaz	Küyuñda öte tûr diyene didi Livâyî Bülbül olana bâğ-ile bostân mı bulunmaz	gazel/7	--/--/--/--	Ez-ân-ı Livâyî râst
60a	Livâyî	Gün yüzûñ nûr-ı-yle gönlümi envâr eyle Yiter iy tûr-ra-ı bî-dîn yirümi nâr eyle	Hep Livâyî yi sen itdün il içinde rüsvây Gül yüzüñden utan iy dil berü gel 'âr eyle	gazel/7	..--/--/--/--	Velehû Ğazel-i es- Seyyid Ahmed Ağa ⁶⁷
60a	Muhibbî	O perîler ki dil ü cânı kebâb eylediler Yaşımı gözlerümün 'ayn-ı şarâb eylediler	Der-i dilberde Muhibbî bu şikâyet niye ki Dil-rübâlar bize şimdi mi 'itâb eylediler	gazel/5	..--/--/--/--	Ğazel-i Muhibbî Şâh

⁶⁵ 58a'da derkenar olarak;

Bu mecmû'a 'aceb bâğ-ı gülistân
Ne dilerse bulurmuş bunda insân

beyti bulunmaktadır. Bu beyit 58a'da aynı hatla derkenar olarak iki kez kaydedildiği gibi bir-iki kelime farkıyla ve yine aynı hatla 11a, 65a ve 68a'da da derkenar olarak kaydedilmiştir. Kanaatimizce bir okuyucunun mecmua hakkındaki yorumudur.

⁶⁶ Livâyî ve Vahyî'nin şiirlerinde de (77b, 78b) geçen kelime üç yerde de "hubâb" şeklinde harekelenmiştir.

⁶⁷ Başında bir önceki gazele nisbeten düşünülen "Velehû" kaydına ve mahlas beyte göre bu gazel, Livâyî'ye aittir. Ancak *Livâyî Divanı*'nda bulunamadı (Seyhan 2002). Başlıktaki "Ğazel-i es-Seyyid Ahmed Ağa" kaydı, şiirin Ahmed Ağa'ya nazire olabileceğini düşündürmektedir. Ayrıca Seyyid Ahmed Ağa'nın bir mısraı veya beytinin de tazmin edilme ihtimali de akla gelmektedir.

60b	Livāyī	Gözlerün yaşumı 'aynumda şarāb eylediler Cigerüm döne döne anda kebāb eylediler	Yardan yine Livāyī bu şikāyet ne-y-idi Güş idüp müdde'iler bize 'itāb eylediler	gazel/7	...-/-...-/-...-/-	Naẓīre-i Livāyī
60b	Ĥākī	Bezm-i belāda ney gibi nālān olan gönül Def gibi dōgünüp işi efġān olan gönül	Ĥākī gedāyī bir şeh-i ĥüsne kul eyleyüp Derd ü belā serfirine sultān olan gönül	gazel/5	--/-...-/-...-/-	Ġazel-i Ĥākī
61a	Ĥayālī	Ĥarāb olupdur ol ābād gördüġün gönülüm Ġamuñla toptoludur şād gördüġün gönülüm	Ĥarışdı ħara yire bī-sütün-ı miĥnetde Ĥayālī şimdi o Ferhād gördüġün gönülüm	gazel/5	...-/-...-/-...-/-	Ĥayālī-i Kefevī fermāyed ⁶⁸
61a	Ĥayālī	Rüz-ı ezelde ĥāk-i vücūdum elenmedin Cān tıflı daĥı ten beşiġinde belenmedin	Pervāne kıldı şem'-i cemalün Ĥayālī Ĥandīl-i mihr tāk-ı sipihr üzre yanmadın	gazel/5	--/-...-/-...-/-	Velehū
61b	Bākī	Āhum göge boyandı göge gök boyanmadın Yandum o şem' şevĥına pervāne yanmadın	Bākī yanardı āteş-i 'ışĥ-ile odlara Tās-ı felekde meş'ale-i mihr yanmadın	gazel/6	--/-...-/-...-/-	Ġazel-i Bākī Ĉelebi
61b	Livāyī	Taĥdīrüne tā evvel ben kāyil-idüm cānā ... Ne āteş ü bād u ne āb u gil-idüm cānā Sen serv-i hevā-baĥşa ben māyil-idüm cānā	'İşkuñda Livāyī 'ayb eyleme ölrüse ... 'İşĥ eyledi āvāre ben Ĥayretī yoĥsa Her ĥizmete cān-ile müstā'cil-idüm cānā	tahmis/5	--/-...-/-...-/-	Ġazel-i Ĥayretī Taĥmīs-i Livāyī
62a	Livāyī	Ayak ayak iĥen sākī kuluñdur Beni sultān iden ammā toluñdur N'ola dirseñ baña tırma ħoluñdur Şarāb iĥmek güzel sevmek yoluñdur	Nigār-ile bir olup yār olursañ Ferāġ-ı kesb idüp bī-kār olursañ Livāyī gibi terk-i 'ār olursañ Şarāb iĥmek güzel sevmek yoluñdur	mütekerrir murabba/5	...-/-...-/-...-/-	Murabba'-ı Livāyī
62b	Zemīnī	Ser-pā bürehne küy-ı fenāda gedālaruz Ĥaĥ'-ı 'alāĥa eylemişüz pādīşālaruz	Bilgil Zemīnī bend-i belādur bu dil bize Her dem belāya anuñ-iĥün mübtelālaruz	gazel/5	--/-...-/-...-/-	Ġazel-i Zemīnī
62b	Belīġī	Dilimüz anılayımaz şüfī bizüm kāl ehli Bī-zebān söyleşelüm var-ise bir ĥāl ehli	Vaz gel 'aĥl-ile sen yār olmazsın iy dil Ehli var başĥa anı da be-hey abdāl ehli ⁶⁹	gazel/4	...-/-...-/-...-/-	Ġazel-i Belīġī
63a	Nizāmī	[Her nesīm-i cān-fezā k'ol zülf-i pür-ĥinden çıkar Şermsār eyler ħoĥusu müşġi kim Ĉinden çıkar] ⁷⁰	İy Nizāmī umma yārın ĥin-i zülfünden ĥalāş Kim görüpdür peşşe'i kim ĥeng-i şahinden çıkar	gazel/3	...-/-...-/-...-/-	
63a	Livāyī	Ĥaşlaruñ üzre beñün tāk-ı mu'allāya çıkar Eli imrez güneşe aşırı ħor aya çıkar	İy Livāyī lebinün cān [u] gönül ġamzesinün Biri Mūsāya deġer birisi 'İsāya çıkar	gazel/7	...-/-...-/-...-/-	Naẓīre-i redif-i Livāyī mī-ġüft
63a	Mesīhī	Rüy-ı dildāra nazar eyle ki devletdür bu Kime yüz tıtar-ise ulu sa'ādetdür bu	Zaĥm urmaġa Mesīhī ye gelürken türün Cānı ħarşu ĥıĥuban didi ne zaĥmetdür bu	gazel/7	...-/-...-/-...-/-	Mesīhī Beg fermāyed

⁶⁸ Mecmuadaki kayda göre Hayālī-i Kefevī'ye ait gösterilen şiirin *Kınalızade Tezkiresi*'nde matla ile bir beyti, Āşık Ĉelebi'de sadece matlaa verilerek Abdülvehhāb Hayālī'ye ait gösterilmektedir (*Kınalızade* 1978: 1/353; Kılıç 2010: 3/1540).

⁶⁹ 62b'den sonraki eksiklik dolayısıyla şiirin tespit edilemeyen mahlas/makta beyti yerine mecmuadaki son beyit yazıldı.

⁷⁰ 62b'den sonraki eksiklik dolayısıyla 63a'da şiirin son üç beyti kayıttır. Eksik olan matla beyit *Divan*'daki 7 beyitlik gazelden alındı (İpekten 1974: 128/9).

63b	Livāyī	Şüfî dirmiş lebûne bâde-i hamrâdur bu Sırrını aňlaymaz mu'ciz-i 'İsâdur bu	İy Livāyī leb-i cân-baħşı nigârun dir- imiş Mürde ihyâ iderin baħş-i Mesîhâdur bu	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Nażîre-i redifî-i Livāyī güft
63b	Mesîhî	Gözüm yaşın döker ol zülf-i dil-cü Aķıdur ebr-i nîsân şanki lü'lü'	Mesîhî teşnedin tartınma tıġuñ Degül çok ol ġaribe bir içim şu	gazel/6	...-/...-/...-	Mesîhî Beg fermâyed
64a	Nizâmî	Dil ü cân itdi câ ol çeşm ü ebrü Anıñ-çün diyeler anlara câdü	Şu deñlü yaş döker sensüz Nizâmî Ki gören dir bu gözden var elüñ yu	gazel/10	...-/...-/...-	Nizâmî Çelebi fermâyed
64b	Livāyī	Seni her kim severse benden ayru Göreyin cânın olsun tenden ayru	Livāyī yanma fûrkat âteşinden Gedâlar olmaz küllhândan ayru	gazel/5	...-/...-/...-	Livāyī mî-güyed
64b	Livāyī	Cânım iy cân pâresi güftaruñ eyler arzû Göñlüm iy serv-i revân reftaruñ eyler arzû	Ťüfi-i tab'-ı Livāyī iy hüma-himmet senüñ Kand-ı la'lüñden şeker güftaruñ eyler arzû	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Velehû
65a	Mesîhî	Ne dilber kim vefâdan ola ecvef Göreyin ġaddini olsun muzâ'af	Yüzi zülfî dü-tâsında Mesîhî Yaraşmış nite kim raħleye Muşħaf	gazel/5	...-/...-/...-	Mesîhî fermâyed
65a	'Aġa	Baġrum fırak odına yanmış kebâba beñzer Keyfiyyet-ile yaşum rengin şarâba benzer	Bu bî-vefâ cihânüñ yokdur 'Aġa sebâtı Âb üzredür binâsı bir âsiyâba beñzer	gazel/5	...-/...-/...-/...-	'Aġa fermâyed
65a ⁷¹	Livāyī	Nuġ-ı kelâm-ı la'lüñ maġşud-ı câna beñzer Fenn-i bedî'-i ġüsnüñ 'ilm-i beyâna beñzer	Livāyī 'ömrüm-ile cemâli baġı yârün ⁷² Biri bahâra anuñ biri ġazâna beñzer	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Nażîre-i redifî-i Livāyī Beg
65b	Livāyī	Gerdişi devr-i zamânüñ 'ârifeye âyinedür 'Arif olmayan ne bilsün gün-ile ayı nedür	İy Livāyī ġamzesi tîrine cân vir bilesin Ol hilâl-ebürü-yi mâhuñ ġaşları yayı nedür	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Velehû
65b	Mesîhî	Câmdur çarġuñ kimisi kimisi ġum-hânedür Ger degülse nâlesi çarġuñ neden mestânedür	İy Mesîhî ġublar şayd itmeġe şî'ründeki Ĥalka-i mîm-ile her bir noġta dâm u dânedür	gazel/5	...-/...-/...-/...-	Mesîhî Beg fermâyed
66a	Livāyī	Bâtnım ma'mür olaldan zâhirüm virânedür Kim bu ikiden ġaberdâr-ise ol bir dânedür	Devr-i la'lünde ruġuñla zülfüne kıldı heves Bu sebebdendür Livāyī rüz u şeb mestânedür	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Nażîre-i Livāyī Beg
66a	Necâtî	Bir alay oldı perî şivelü âhü begler Gözi alalaruñ alayına yâ hû begler	Ne güzeller ne Necâtî ne selâmün ne 'aleyk Fârġuz eylemezüz kimseye tapu begler	gazel/5	...-/...-/...-/...-	Necâtî Beg fermâyed

⁷¹ 65a'da derkenar olarak;

Bu mecmû'a 'aceb baġ-ı gülistân

Ne dilerse bulur bund' 'aşık olan

beyti bulunmaktadır. Bu beyit bir-iki kelime farkıyla ve yine aynı hatla 11a, 58a ve 68a'da da derkenar olarak kaydedilmiştir. Kanaatimizce bir okuyucunun mecmua hakkındaki yorumudur.

⁷² Mısra vezin açısından kusurludur. "Ömrüm-ile Livāyī baġ-ı cemâli yârün" şekli vezne uygundur.

66b	Livâyî	Bir yire geldi iki gözleri âhû begler Aldılar şive-yile gönlümi âh o begler	Kul olan 'ışka Livâyî gibi 'alemde dağı Degme bir şâha varup itmeye tapu begler	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Nażîre-i Livâyî Beg
66b	Livâyî	Baňa besdür hemân ol yañağı lüle saçı sünbül Meşeldür bu cihân bâğında yiter 'arife bir gül	İki bölmiş saçım dilber Livâyî bu nedür didüm Didi bu iki miskînüñ biri perçem biri kâkül	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Velehû
67a	Livâyî	Ne devlet tâlibiyüz biz ne 'izz ü câhumuz vardır Velî bir âsumân-âsâ ulu dergâhumuz vardır	Mecâzî şanmasun ehl-i târîkat iy Livâyî çün Hâķîkat şâhını gözler bizüm bir râhumuz vardır	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Velehû
67a	Livâyî	'Aşık-ı muştakiyuz dîdârumuz vardır bizüm Bülbül-i nâlâniyuz gülzârumuz vardır bizüm	Manzar-ı dil olmağ-ıçün çeşm-i h'âb-âlüd-ı döst İy Livâyî dîde-i bîdârumuz vardır bizüm	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Velehû
67b	Livâyî	Tâzedür gülden yüzün evrâk-ı dîvânım gibi Pür melâhatdür sözüñ nazm-ı dür-efşânım gibi	Gerçi her 'aşık Livâyî göz yaşından dem urur Hîç biri kan ağlamaz bu çeşm-i giryânım gibi	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Velehû
67b	Fazlî	Cilvegâh olmağa mir'ât-ı nazâr pâk gerek Nür-ı 'ışk anlamağa dîde-i idrâk gerek	Fazlîyâ 'îd-i vişâline dilerseñ iresin ġam-ı hicrânî koyup ġayrdan imsâk gerek	gazel/5	...-/...-/...-/...-	ġazel-i Fazlî-i Defterdâr
68a	Livâyî	'Aşık olan kişünñ yâri zarîfâne gerek Göricek 'aşıkımı diye zarîfâ ne gerek	Eline aldı Livâyî ayağı yâ hû saña Yüri sen mescide şüfî baňa mey-hâne gerek	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Nażîre-i redîfî-i Livâyî Beg
68a ⁷³	Mesîhî	Zecr-ile hicrûñ olalıdan aşınâ baňa Bîġâne oldı 'işret ü zevġ u şafâ baňa	Gözden çıkınca ağlar-isem iy Mesîhî ben İki göz-ile bakmaya çarġ-ı dü-tâ baňa	gazel/5	...-/...-/...-/...-	Mesîhî Beg fermâyed
68b	Necâî	Mümkün midür ki şarıla bir sîm-ten baňa Ölem ġidem meġer ki şaralar kefen baňa	Yiter Necâîye ġam-ı 'ışkuñla derd elem Dünyâ bütün sa'âdet-ile saña sen baňa	gazel/5	...-/...-/...-/...-	Necâî Beg fermâyed
68b	Livâyî	Kaşd eyledünse cânımı almağa sen baňa Tâtâr-ı zülfüñ olsa revâdur resen baňa	Tek yarım ağız eyle Livâyî kuluñı yâd Dünyâ bütün sa'âdet-ile saña sen baňa	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Nażîre-i Livâyî Beg
69a	Mesîhî	Gül 'arzuñ üstinde o zülfeyn-i semensâ Şan ġurdı duzağ avlamağa bülbül-i şeydâ	Bir lahza işiġinde eġer olsa mücâvir Eflâkde reşk ide Mesîhîye Mesîhâ	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Mesîhî Beg fermâyed
69a	Livâyî	Tâvûs-ı haţuñ ki yiridür güleşen-i zibâ Cennet ġuşıdır olmış aña hulûd-ı berîn câ	ġapuña irem diyü diyü irdi Livâyî ġüyâ ki maġâm oldı aña cennet-i me'vâ	gazel/7	...-/...-/...-/...-	Nażîre-i Livâyî Beg
69b	Şem'î	Ne hünîdür gözün şâķi ki baġrumdan kebâb ister Döküp nâ-hâġ yire kanım kaġaġumdan şarâb ister	Şarâb-ı la'l-i dilberden içüp kanmak diler her dem Nice dîvânedür Şem'î görüñ âteşden âb ister	gazel/5	...-/...-/...-/...-	Şem'î fermâyed

⁷³ 68a'da derkenar olarak;

Bu mecmû'a 'aceb bâġ-ı gülistân

Ne şoġbet dilerse bulur 'aşık olan

beyti bulunmaktadır. Bu beyit bir-iki kelime farkıyla ve yine aynı hatla 11a, 58a ve 65a'da da derkenar olarak kaydedilmiştir. Kanaatimizce bir okuyucunun mecmua hakkındaki yorumudur.

69b	Livâyî	Giçüp ağıyar u kesretten gönül vahdetde yâr ister Ferâgat ihtiyâr idüp meger terk-i diyâr ister	Egerçi şöret âfetdür Livâyî şehriyârumdan Benüm bu şeh-r-i şöret içre gönülüm iştihâr ister	gazel/7	---/---/---/---	Nazîre-i redifî Livâyî Beg
70a	Hayâlî	Hayret alur ‘aqlımı baksam gözine kaşına Şad-hezârân âferîn ol şüretün nakkâşına	Varını itdi Hayâlî şah ayağına nişâr Âferîn şad âferîn ol tab’-ı gevher-pâşına	gazel/5	--/---/---/---	‘Abdü’l-kerîm-zâde Hayâlî Çelebi
70a	Livâyî	El urup dilber çaçan ki kâkülüne kaşına Şanuram ki tâc-i devletdür çonupdur başına	Şadlık tûğın Livâyî çekme gel gam üstine Yol degüldür bir kişi kaçd eylemek yoldaşına	gazel/7	---/---/---/---	Nazîre-i Livâyî Beg
70b	Mesîhî	Kendözün has gibi şalmayan yaş ırmağına Râstî yüz süremez ol serv-i kıdd ayağına	İy Mesîhî cengi ko bilürsin ağındur raķib Giç sen ol yüzi qaradan uyma saķın ağına	gazel/5	--/---/---/---	Mesîhî fermâyed
70b	Livâyî	İy perî mağrûr olup bi’llâhî hüsün çagına Taķma simîn hâtemi her bir dîvün barmağına	Bir gün ola ki Livâyî den utanup olasın Saķaluñ gele hâzân irişe hüsün bağına	gazel/7	--/---/---/---	Nazîre-i Livâyî Beg
71a	Livâyî	Niçe germ olsun benüm göynüklü şnem dâğsuz Hânenün olmaz şafâsı olıcaķ ocağsuz	Şîneñi eyle müşebbek hançer-i cânân-ile İy Livâyî bî-gümân mâhî tutulmaz ağsuz	gazel/7	---/---/---/---	Velehû
71a	Livâyî	Bahâr irdi yine bād oldu gül-bîz Fiğâna başladı murğ-ı şeh-er-hîz	Livâyî çünki zâhid rind degüldür Niçün zühd ü vera’dan kıldı perhîz	gazel/5	---/---/---	Velehû
71a	Livâyî	Leb-i şirini olmazdı şeker-rîz Eger Husrev degülmisseydi Pervîz	Livâyî nün döküp kanını nâ-hak Girîz itmek revâ midur o hün-rîz	gazel/5	---/---/---	Velehû
71b	Livâyî	Meygün lebün sâķî olalı şarâb-âmîz Acıdı benüm cânun ol la’-i ‘itâb-âmîz	Düşnâm-ile telh eyler ‘îşini Livâyî nün Bu gonca-dehânunda ol berg-i lu’âb-âmîz	gazel/5	--/---/---/---	Velehû
71b	Mesîhî	Çün ‘arz-ı kâmet ide yâr kimdür ki tûrâb olmaz Cihân içre ne kalur kim kıyâmetde harâb olmaz	[Mesîhî ye çü vaşl olduñ aña gel cevri çoğ itme Şefâ’at olana ayruķ bilürsin kim ‘azâb olmaz] ⁷⁴	gazel/4	---/---/---/---	Mesîhî fermâyed
72a	Hayâlî	[Kân ağladuñ görince ben ‘aşķı belâda Ey çeşm-i hün-feşânun olsun demün ziyâde] ⁷⁵	Teşbîh-i sâde virmez zînet söze Hayâlî Rengîn-edâ gerekdür eş’âr-ı dil-güşâda	gazel/3	--/---/---/---	
72a	Helâķî	Ben zâr-ı nâ-tuvânunı nerd-i gam-ı belâda Baķtı kapısı bağlu mümkin degül güşâde	Ķavs-i kaçâdan irse seh-m-i kader başuña Olmak gerek Helâķî teslîm-ile rîzâda	gazel/5	--/---/---/---	Ķazel-i Helâķî
72a	Faķîrî	Ķamdan harâb olupdur hâlüm benüm ziyâde İy sâķî-i muħabbet şun baña câm-ı bâde	‘İşķuñ meyinden iy meh mest oldu bu Faķîrî ‘Aks-i lebün görelden câm-ı cihân-nümâda	gazel/5	--/---/---/---	Ķazel-i Faķîrî-i Selânikî
72b	Fârisî	Aç alnuñ dilersen ola cihân güşâde Ört yüzün ister-iseñ ‘âlem vara fesâda	Tîr-i müjeñ gamıdur iy kaçları kemânun Ķaddini Fârisî nün büküp iden kepâde	gazel/5	--/---/---/---	Ķazel-i Fârisî

⁷⁴ 71b’den sonraki eksiklik dolayısıyla şiirin ilk dört beyti kayıtlıdır. Mahlas/makta beyit *Divan*’daki 5 beyitlik gazelden alındı (Mengi 1995: 179/96).

⁷⁵ 71b’den sonraki eksiklik dolayısıyla 72a’da şiirin son üç beyti kayıtlıdır. Matla beyit *Divan*’daki 6 beyitlik gazelden alındı (Tarlan 1945: 346/7).

72b	Sübūfī	Meclisde yigdür ölmek ben zār-ı nā-murāda Göz göre la'l-i yār-i öpmekden-ise bāde	Dīdār-ı yāre karşı āh itme kim Sübūfī Virür hevā-yı āhuñ gül yapağım bāda	gazel/5	--/-.--/--/-.--	Ġazel-i Sübūfī
72b	Şemsī	Ney gibi nālem irse gerdün-ı keĵ-murāda Çenge dönerdi kaddi inlerdi bu hevāda	Dilden ğam-ı zamānı def itmek ister-iseñ Devr-i felekte Şemsī nüş eyle cām-ı bāde	gazel/5	--/-.--/--/-.--	Ġazel-i Şemsī Aĥmed Paşa
73a	Ĥayālī	Gül yüzünde iy perī zūlf-i perīşānuñ mı var Gülşen-i cennetdür anda tāze reyĥānuñ mı var	Bu Ĥayālī ĥaste'i öldürmek istersin şehā Tekye-i 'iřkuñda yoĥsa yine ĥurbānuñ mı var	gazel/5	---/--/--/--/-.--	Ĥayālī-i Kefevī fermāyed
73a	Ĥayālī	Gönlüm diler virüp seri zūlfüne bend olam Bu kār-ı 'iřkı başa iletmiş levend olam	Ben iy Ĥayālī nāle-y-içün bir neyem neye Çün nāy-ı ĥand lezzet-i dūnyāya ĥand ⁷⁶ olam	gazel/5	--/-.--/--/-.--	Velehū
73b	Ĥayālī	Ağlasam bülbül gibi ol ğonca-leb ĥandān olur Lāle ĥan yudar benüm-çün serv ser-gerdān olur	Her kime kim söylesem keyfiyyet-i esrārumı İy Ĥayālī ol daĥı benden biter ĥayrān olur	gazel/5	---/--/--/--/-.--	Velehū
73b	Ĥayālī	Da'vā-yı ĥüsın kılmaĝa 'āleme iy nigār Sen dil-sitān-ile büt-i Çinüñ ne cānı var	Kimdür Ĥayālī dir-iseñ iy serv-i ĥ'oş-ĥıram Bir derd esīri 'āřık-ı bed-nām-ı rüzĝār	gazel/5	--/-.--/--/-.--	Velehū
73b	Ĥayālī	Her kaçan nāz eylese ol serv-i āzādum benüm Sīneden çıkmak diler rüh-ı fereĥ-şādum benüm	Gün gibi 'ālemde olayduñ ⁷⁷ Ĥayālī nāmđār Bir gün ol ğonca-dehen yād eylese adum benüm	gazel/5	---/--/--/--/-.--	Ġazel-i Ĥayālī-i Kālenderī
74a	Livāyī	Ādem öldürmekde müĝān-ı perī-zādum benüm Naşş-ı kātī'dur gözi nün ol kaşı şādum benüm ⁷⁸	İy Livāyī ol güneş ben zerreden 'ār eyledi ⁷⁹ Göklere irse yiridür āh u feryādum benüm	gazel/5	---/--/--/--/-.--	Nażire-i Livāyī Beg
74a	Ĥayālī	Āsitānında yüzüm ferş eyledüm ĥāk üstine Bir ĥadem başşāñ yiridür çęşm-i nemnāk üstine	La'l-i meygünı firāĥında Ĥayālī virse cān Dikesiz ol ĥāksāruñ dōstlar tāk üstine	gazel/5	---/--/--/--/-.--	Ĥayālī-i Kefevī fermāyed
74b	Livāyī	Püte-i ĝamda eridüp cismi ol sīmīn-kemer Bu ten-i zerdı idüpdür 'işk-ı kīmyā-y-ile zer	Nām-ı nīkūñ iy melek senden Livāyī yeg bilür Bir degüldür baĥş-i esmāda firīşteyle beşer	gazel/7	---/--/--/--/-.--	Livāyī mī-ĝüyed
74b	Ĥayālī	Tāli'ümde bu göñül her kime kim māyil olur Göremez bir gün anuñ māk-ı cemālīn yıl olur	Ġayrıya mihr ü vefā ola Ĥayālī ye cefā İy şeh-i milk-i melāĥat buña kim ĥāyil olur	gazel/5	---/--/--/--/-.--	Ĥayālī-i Kālenderī
74b	Livāyī	(...) ⁸⁰	...	murabba		Murabba'-ı Livāyī
75a	Livāyī	Kime şekvā ideyin bu dil-i nālānumdan Beni rüsvāy-ı cihān eyledi eĝānumdan	Bu Livāyī ĥuluña zūlm ider a'dā-yı zamān Umarın dād u 'adil eyleye sulţānumdan	gazel/5	---/--/--/--/-.--	

⁷⁶ "Kand" kelimesi yerine *Divan*'daki; "bend" kelimesi mânā açısından daha uygundur (Tarlan 1945: 282/26).

⁷⁷ Mecmuadaki "Gün gibi olayduñ 'ālemde" yerine *Divan*'daki; "Gül gibi 'ālemde olaydum" ifadesi mânā açısından daha uygundur (Tarlan 1945: 282/26).

⁷⁸ Bu gazel 7 beyit olarak 18a'da da kayıtlıdır. 18a'daki "kaşı nün ol gözi şādum" ifadesi vezin ve mânā açısından daha uygundur.

⁷⁹ Misra 18a'da "İ'tibār itmez **Livāyī** ol güneş ben zerreye" şeklindedir.

⁸⁰ 74b'den sonra mecmuada eksiklik vardır. Sayfa sonundaki "Murabba-ı Livāyī" başlığına ve çobana göre 75a'daki şiirin Livāyī'ye ait "Āh" kelimesiyle başlayan bir murabba olması gerekir. Bu ipuçları değerlendirilerek söz konusu murabba tespit edebilmek maksadıyla *Livāyī Divanı* tarandı, ancak bir ipucu bulunamadı.

75a	Ṭālī'ī	Olmuşam bir pādīşāhuñ ben gūlāmı şimdiden Gözleri uğrı anuñ zūlfı harāmī şimdiden	Ṭālī'ī dil-haste'ı ma'zül-i dergāh eylemek İy benüm devletlü sulṭānum revā mı şimdiden	gazel/6	---/--/--/--/--	Ṭālī'ī fermāyed
75a	Ṭālī'ī	Gāh şehāb-ı zūlfın açup āfıtābın gösterür Gāh döner hicrān yüzinden mäh-i tābın gösterür	Ṭālī'ī gördüm seg-i küyünla şehri seyr ider Ya'nı halka itlerünle intisābın gösterür	gazel/7	---/--/--/--/--	Velehū
75b	Ṭālī'ī	Günden güñilesem n'ola iy meh-liķā seni Güc-ile virdi Ṭāñrı te'ālā baña seni	Ġam yime Ṭālī'ī beni unudtı diyü yār 'Ālem-durur bu bir gün ola kim aña seni	gazel/5	--/--/--/--/--	Velehū
75b	Ṭālī'ī	İy kemān-ebürü baña kār eylemez tfrün senün Oldı boynumda ḥamāyil zaḥm-ı şemşirün senün	Ṭālī'ī mün başına bir gün toġardı 'ākıbet İy sa'ādet kevkebi olsaydı te'sirün senün	gazel/5	---/--/--/--/--	Velehū
76a	Ṭālī'ī	Ferāġat eyleġil iy dil ümüd-i vaşl-ı dilberden Ki herġiz bu cihān içre vefā gelmez güzellerden	Baña iy Ṭālī'ī hep bu felāketler felekdendür Ne lāzım yok yire her gün şikāyet itmek aḥterden	gazel/5	---/---/---/---	Velehū
76a	Ṭālī'ī	Her-cāyī oldı şehrumüzün hep güzelleri Āġyār-ile mu'āmeleden degmez elleri	Türkide nazm-ı Ṭālī'ī ye şi'ri kimsenün Öykünimez meġer ki Necāfī ġazelleri	gazel/5	--/--/--/--/--	Velehū
76b	Livāyī	Her-cāyī oldı gün gibi şehriñ güzelleri Bir merḥabāya bizüm-ile degmez elleri	Nazm u nizāmı tārz-ı Livāyī ye kimsenün Beñzeyimez meġer ki Niżāmī ġazelleri	gazel/5	--/--/--/--/--	Nażire-i Livāyī Beg
76b	Ṭālī'ī	Bize şol deñlü cefā itdi o sengin-dilimiz Daġı güzeller adın añağa varmaz dilimiz	Ṭālī'ī ger soralar cāna cefāsın yārün Dād u feryād diye çağıra her bir kılmız	gazel/7	..--/--/--/--/--	Ṭālī'ī Efendi fermāyed
76b	Livāyī	Ķatı ḥışm itdi bize yine ol āhen-dilimiz Ķorġumuzdan adını añağa varmaz dilimiz	(...) ⁸¹	gazel/1	..--/--/--/--/--	Nażire-i Livāyī Beg
77a	Rızāyī	[Kaşuñ nişanı mühr-i Süleymān girih girih Oldı berāt-ı ḥüsnuñe 'uvnān girih girih] ⁸²	Vaşf eyledi Rızāyī girih-gir-i zūlfünü Reşkinden oldı sünbül-i bostān girih girih	gazel/5	--/--/--/--/--	
77a	Livāyī	Zūlfün berāt-ı ḥüsne nişāndur girih girih Güyā ki ḥük-m-i şāh-i cihāndur girih girih	Yārün Livāyī ḥüsni berātında kaşları Tuġrā-yı dāl-i emn ü emāndur girih girih	gazel/5	--/--/--/--/--	Nażire-i Ḥayrī (?) Livāyī mī-ġüft
77a	Ref'ī	Ķubbe-i cāmī'-i ġamdur görinen baş degül Ṭāġlardur anuñ altında ṭuran kaş degül	Merdüm-i çeşmüm-ile sübḥa-i lü'lü' olmuş Ref'iyā bu görinen çeşm-i güher-pāş degül	gazel/5	..--/--/--/--/--	Ġazel-i Ref'ī
77b	Livāyī	Ten ü cānum vireyin yoluña bir baş degül Yed-i 'işķuñ yiter anlar baña pā-dāş degül	Bir ḥubāb oldı Livāyī yem-i eşķümde semā Mā-sivā baña acır ġurı-y-ile yaş degül	gazel/7	..--/--/--/--/--	Nażire-i Livāyī Beg
77b	Şem'ī	Ķucam dirdüm niġarı pīrehensüz Ķürütdüm varumı ħaldum kefensüz	Eritdi cānını ḥasretle Şem'ī Şarardı zer gibi bir sım-tensüz	gazel/5	---/---/---/---	Şem'ī fermāyed

⁸¹ 76b'den sonraki eksiklik dolayısıyla gazelin sadece matla beyti kayıtlıdır. Gazel *Livāyī Divanı*'da da bulunmadığından mahlas/makta beyti kaydedilemedi.

⁸² 76b'den sonraki eksiklik dolayısıyla mecmuada bulunmayan matla; Meşā'irü's-Şu'arā'da tamamı kayıtlı 5 beyitlik gazelden alındı (Kılıç 2010: 3/1367). Gazelin mecmuada bulunan dört beytinin Meşā'irü's-Şu'arā'daki kayıtlı matla ile tamamen aynı olması mecmuanın sahihliğini göstermesi bakımından dikkate değerdir.

78a	Muhibbī	Olurdu yāri kuçmak pîrehensüz Eger cān tensüz olsa gül dikensüz	Muhibbī ye tabībüm eyle dermān Ki bir laḥza degül derd ü miḥensüz	gazel/5-/..../--	
78a	Livāyī	Gerekmez gözlerümi baña nemsüz Olunmaz pādīšāhum cām-ı Cemsüz	Dehān u kadd ü zülfünî göreliden Livāyī olımaz bir dem elemsüz	gazel/5-/..../--	Naẓîre-i Muhibbî Şāh ber-vech-i tazmîn
78a	Hicrī	Māh-ı ramazān irmedin itsek n'ola şek bök Bir gün tenümüz mür-ile mārā olısar bök	Bu sözlere Hicrī yüri bir 'ārifeye 'arz it Üslüb-ı mu'ammāyî kaçan aḥlaya her tök	gazel/5	--/--/--/--	Ġazel-i Hicrī-i Edirnevî
78b	Sebzī	İsterseñ eger kim idesin yār-ile şek bök İy dil ḳanata gibi yüri küp dibine çök	Raġbet mi ḳalır şî're eyā Sebzī cihānda Ehl-i dile laf-ile gūzāf eyleye her tök	gazel/5	--/--/--/--	Naẓîre-i Sebzī
78b	Vaḥyī	Ruḥlarıñdan mihr-i 'ālem aldı çün bir zerre tāb Ḥaşre dek yanar çerāġuñdur senün iy āfitāb	Eşk-i çeşmün mevcinün gird-ābını gördi meger Vaḥşetinden Vaḥyīyā deryāda göz yumdı ḥubāb	gazel/5	--/--/--/--	Ġazel-i Vaḥyī Çelebi
79a	Livāyī	Ḳulle-i şarḳdan çıkup baş ḳaldurınca āfitāb Geldi ayaġ üze ta'zīm itmek-içün şeyḥ ü şāb	Toldi maşrıḳ sāġarında şubḥ-dem ḥurşid-i mey Nüş-ı cān olsun Livāyī eyler-iseñ terk-i ḥ'āb	gazel/7	---/--/--/--	Naẓîre-i Livāyī Beg
79a	Cüyī	Sen meleksin āsitānuñ āsumān iy āfitāb Sürmege andan raḳıb-i dīvī āhumdur şehāb ⁸³	Yüzine çin çin dökülmüş kāküli ol meh-veşün Cüyīyā bī-şā'şa'a olmaz ezelden āfitāb	gazel/5	--/--/--/--	Naẓîre-i Cüyī
79a	Necāfī	Ḥaddün şanemā ol ḥaṭ-ı reyḥān arasında Gül yapraġıdır şaḥfe-i Ḳur'ān arasında	Yād olsa Necāfī leb-i cānān gözün aḥma Mestāne olan şıġmaya ḥayrān arasında	gazel/5	--/--/--/--	Necāfī Beg fermāyed
79b	Muhibbī	Ol çeşm-i siyeh zülf-i perīşān arasında Nergis gibidir kim bite reyḥān arasında	Zülfīyle Muhibbī ḳadın ortaya getürme Hiç lā ola mı ḳul-ile sulṭān arasında	gazel/5	--/--/--/--	Naẓîre-i Muhibbī Şāh
79b	Vaşfī	Ögmeñ baña maḥbūb diyü mihr-ile māhı Dünyāda güzel görmedüm illā Memi Şāhı	Ol şāh daḥı tıfl-durur ġamze oḳıyla Vaşfī ḳulın öldürse yazılmaya günāhı	gazel/5	--/--/--/--	Ġazel-i Vaşfī

⁸³ Cüyī'nin bu gazelinin 2, 3 ve 4. beyitleriyle ilgili olarak mecmuada "İslāh-ı Livāyī" kaydıyla derkenar tashihler düşülmüştür. Biri;

N'ola aġyārı görüp zülfünî çeksen yüzüne
Ekser eyyām-ı şitāda şemsi setr eyler şehāb
şeklindeki ikinci beytin birinci mısraı için "N'ola aġyārı görüp zülfünle örtseñ yüzünü" kaydı, diğeri ise;
Kākül ü zülfün ḥayāliyle senün pürdür gönül
Pes pür olur mār-ile elbette her şeh-r-i ḥarāb
şeklindeki üçüncü beytin ikinci mısraında, "pes pür olur mār-ile" ifadesi karşılığı "pür olur mārān-ile" kaydıdır.
Yine aynı gazelin;

Keşşünün refṭār iderken ḥāke başduġın görüp
'Anber-i sārā oḳur yā leytenî küntü tūrāb
şeklindeki dördüncü beytinin başında "keşşünün refṭār" ifadesi yerine "müzeñün refṭār" şeklinde tashih kaydı düşülmüştür.

83a	Livāyī	Vücūduñ 'ālemin h'oş gör dilā bir reh-güzāruñ var 'Adem milkinde maħmil tūt ceres-feryād u zāruñ var	Belini şüfinüñ mescidde bükdi top-ı teklifāt Senüñ mey-hāne gibi iy Livāyī pek hişāruñ var	gazel/7	---/---/---/---	Nażire-i redif-i Livāyī Beg
83a	Livāyī	'Ömr-i dürüşti mevc-i eccl taşra atmadın Zāduñ ğamın yi aşuñā aġuyı katmadın	Eyle Livāyī kaç'-ı mesāfe nişāna yit Kurup kemān-ı saħtın eccl türin atmadın	gazel/5	--/---/---/---	Velehū
83b ⁸⁴	Nehāri	Bī-vefā ħan olduġından baña ne Şāh-ı devrān olduġından baña ne	İy Nehāri çün toġunmaz pertevi Māh-ı tābān olduġından baña ne	gazel/8	---/---/---/---	Ġazel-i Nehāri
83b	[Ferāġ kaydı]	Temmeti'l-kitāb bi- 'avni'llāhi'l-Meliki'l-[Vehhāb?] eş-şehīr bi'l- Livāyī 'ani'ş-şuhūr fī-evāyili Muħarremi'l-ħarām sene ħamse ve sittün ve tis'a mi'e	'an-yedi 'abdi'z- za'ifi[l-beriyte?] Muħammed b. Muħammed b. 'Alī ve 'an-kātibān-ı ħāşşa-i sarāyī			

⁸⁴ 83b'de farklı kalem ve bozuk bir hatla;

Furşat[ı] fevt eylemez 'ākıl meġer nādān ola

Ķulın[a] zulm eylemez sultān meġer Sübhān(?) ola

şeklinde derkenar bir beyit kayıtlıdır.

Tablo 2: Şiirlerin Şair ve Nazım Şekline Göre Dağılımı

Mahlas	Nazım şekli / Sayısı	Mahlas	Nazım şekli / Sayısı
'Atā	gazel/1	?	gazel /1
Āfitābī	gazel/1	?	mesnevi/1
Āhī	gazel/38	Mesīhī	gazel/10
Aḥmed	kaside/2	Meşrebī	gazel/1
	gazel/3	Muḥibbī	tahmis/1
Bākī	gazel/1		gazel/4
Behiştī	gazel/1	Muštāfā	muaşşer/1
Belġī	gazel/1	Necāfī	gazel/17
Ca'fer	gazel/1	Nehārī	gazel/1
Cūyī	gazel/1	Nihānī	murabba/1
Derūnī	gazel/1	Nizāmī	gazel/4
Emrī	gazel/1	Nücūmī	gazel/1
Enverī	gazel/4	Rāhī	gazel/1
Esīrī	gazel/1	Raḥmānī	gazel/1
Fakīrī	gazel/1	Ref'ī	gazel/1
Fārisī	gazel/1	Refīkī	gazel/1
Fazlī	gazel/1	Revānī	gazel/20
Fiġānī	gazel/1	Revnaq	gazel/1
Ḥafī	müstezad/1	Rızāyī	gazel/1
Ḥākī	gazel/1	Rūḥī	gazel/1
Ḥalīl	gazel/1	Şāfī	müstezad/1
Ḥalīlī	gazel/1	Sebzī	gazel/1
Hāşimī	gazel/1	Şubḥī	gazel/1
Ḥāverī	gazel/2	Şun'ī	gazel/1
Ḥayālī	gazel/11	Şem'ī	gazel/8
Ḥayretī	müstezad/1	Şemsī	gazel/1
	gazel/37	Ṭālī'ī	gazel/9
Helākī	gazel/1	Uşūlī	muaşşer/1
Hicrī	gazel/1	Şübūtī	gazel/1
Ḥusrev-i Dihlevī	gazel/1	Ünsī	gazel/1
Ḥükmi	gazel/1	Vaḥyī	gazel/1
İşhāk	gazel/4	Vaşfī	gazel/1
Ḳādirī	gazel/1	Zātī	gazel/2
Ḳadrī	gazel/1	Zemīnī	gazel/1
Livāyī	muaşşer/1	Zuhūrī	gazel/1
	gazel/87		
	tahmis/2		
	kaside/4		
	murabba/1		
TOPLAM	Gazel 305	Muaşşer 3	Murabba 2
	Kaside 6	Tahmis 3	Müstezad 3
			Mesnevi 1

EXTENDED SUMMARY

The Journal of Liwai Beg is registered and stored in the Turkish Manuscripts Division No. 182 of Egyptian National Library and Archives (Dar al-Kutub al-Misriyyah). It was compiled and written by the poet Liwai in 965 AH / 1557 D. It comprises 83 leaves. Most of the journal was written in Naskhi script with vowel points (haraka) while some leaves were written in Nastaliq calligraphic script without vowel points. The journal includes 323 verses in total with 305 ghazals, 6 qasidas, 3 mustazads, 3 poems comprising decastichs (moashars), 3 poems comprising quintains (tahmises), 2 poems comprising quatrains (murabbas) and 1 mathnawi. The poets whose poetry is included in the journal are as follows: 'Aṭā, Āfitābī, Āhī, Aḥmed, Bākī, Behiştī, Belīgī, Ca'fer, Cūyī, Derūnī, Emrī, Enverī, Esīrī, Faḳīrī, Fārisī, Fazlī, Figānī, Ḥafī, Ḥākī, Ḥalīl, Ḥalīlī, Hāşimī, Ḥaverī, Ḥayālī, Ḥayretī, Helākī, Hicrī, Ḥusrev-i Dihlevī, Ḥūkmī, İshāk, Kādīrī, Kādri, Livâyī, Mesīhī, Meşrebī, Muḥibbī, Muştafā, Necāfī, Nehārī, Nihānī, Nizāmī, Nücūmī, Rāhī, Raḥmānī, Ref'ī, Refīkī, Revānī, Revnaḳ, Rızāyī, Rūhī, Şāfī, Sebzī, Şubḥī, Şun'ī, Şem'ī, Şemsī, Tālī'ī, Uşulī, Bübüti, Ünsī, Vaḥyī, Vaşfī, Zātī, Zemīnī, Zuhūrī. Of all the poets, the one with the highest number of poems appearing in the journal is its compiler Liwai with 94 verses. Due to being one of the rare journals compiled by a poet with a known date of compilation, its contents, arrangement characteristics and other aspects, *The Journal of Liwai Beg* is a journal that could shed light on the history of literature.

Some of the poetry journals contain important clues, besides their scope and contents, such as method of arrangement and compilation, the period they were compiled in, poetic taste of the period, and the identification of the poets whose poems they include. Except for a few 15th century poems, the majority of poems included by the 16th poet Liwai in his journal belong to the 16th century poets. The journal is notable for being compiled and arranged by a poet and containing mostly the poems of the poets who are the compiler's contemporaries. Another notable feature of this journal for the history of Turkish Literature is that Liwai, the miscellanist, records several poets sharing the same pseudonym (pseudonym-sake) indicating their distinct epithets and characteristics. For instance, the miscellanist uses a variety of nisbas/attributes such as *Hayâlî-i Kefevî*, *Hayâlî-i Kalenderî*, *Hayâlî Beg*, *'Abdü'l-kerîm-zāde Ḥayālî Çelebi*, *Şem'î-i Dervîş*, *Fakîrî-i Selānîkî*, *Hicrî-i Edirnevî*, *Behiştî-i Vâ'iz*, *Zâtî-i Ker*, *Mustafâ b. Sultân Süleymân*, *Muḥibbî Şâh* in order to distinguish between the poets with the pseudonym *Hayâlî* or ascertain the identities of some other poets.

Seeming to be a journal of imitative poetry first, yet turning out to be the contrary, the *Journal of Liwai Beg* is notable for this feature as well. When arranging the poems/verses, Liwai did not take into consideration such criteria as meter, rhyme/post-rhyme repeated words (radeef), verse form, genre etc. He recorded only the imitative poems written by himself as responses to the most of the poems. Thus, Liwai gives us the impression that when he compiled the poems of his contemporary poets, he wrote imitative poems to the ones he liked. The miscellanist also draws

attention to a detail by using two distinct titles for the imitative poems. The poems with the same theme, meter, rhyme scheme and post-rhyme words were collected under the titles of *Naẓīre-i Livāyī*, *Naẓīre-i Āhī*, *Naẓīre-i Meşrebī* while the poems inspired by the post-rhyme words (radeef) yet with different rhyme schemes and occasionally different meters went under the names of *Naẓīre-i redīfī-i Livāyī*, *Naẓīre-i redīfī-i Āhī*. Besides, the journal includes the poems/verses of the poets like *Cûyî*, *Hâverî*, *Meşrebî* and *Nücûmî* who are unknown, unrecognized or not cited in the sources today. It seems that one of the purposes of Liwai in compiling a journal was to record the poems of the poets in his circle.

Based on the context and arrangement characteristics of the *Journal of Liwai Beg*, it can be concluded that it essentially comprises the miscellanist's own poetry, the poems he liked and the imitative poems he wrote to these favorite ones. Though poetry is not his main profession, Liwai, as a person versed in poetry, gives clues about the poetic taste and popular poems of his time through the poems he included in his journal. The contents of the journal was tabulated, conversing the original order in the manuscript, as per the *Systematic Classification Project of Journals* (MESTAP) so that the reader could easily realize this and similar kinds of clues.

Journals are important for their contents as well as the light they shed on the spelling and phonetic styles of the relevant period. Reviewing the *Journal of Liwai Beg* from this perspective, we can also observe that the manuscript, most of which was written in vowel point script, occasionally displays the different spellings of Arabic and Persian words as well as Turkish words and suffixes.

Though it is not quite possible to classify into an absolute group among today's journal classifications, we can refer to it as a *journal of selected imitative poetry*. This journal can contribute to the history of literature as it was compiled by a poet who included in his work the poems of the poets most of whom he probably knew well, and it contains notes helping the identification of the related poets. Moreover, the poems Liwai included in his journal are probably the first versions. This is yet another aspect of the journal which could assist the relevant studies and research. The titles given to the imitative poems in the journal also confirms several points concerning the background-model and poem-verse relation. We believe that many more topics relating to Classic Turkish Poetry will be clarified as journals similar to this one are discovered.

KAYNAKLAR

- CANPOLAT, Mustafa (1995). 'Ömer bin Mezîd Mecmû'atü'n-Nezâ'ir, Ankara: AKM Yay.
- ÇAVUŞOĞLU, Mehmed-TANYERİ, M. Ali (1981). *Hayretî, Divan Tenkidli Basım*, İstanbul: İstanbul Ü. Edebiyat Fak. Yay.
- GIYNAŞ, Kâmil A. (2014). *Pervane Bey Mecmuası C. I-II-III*, İstanbul: Akademik Kitaplar.
- GÜRBÜZ, Mehmet (2012). "Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, haz: Hatice AYNUR, Müjgân ÇAKIR vd. İstanbul: Turkuaz Yay. 97-113.
- İPEKTEN, Haluk (1974). *Karamanlı Nizâmî, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı*, Ankara: Atatürk Ü. Yay.
- KAÇALIN, Mustafa (01.10.2015). *Âhî (1476-1517) Divan*, ekitap.kulturturizm.gov.tr
- KARAVELİOĞLU, Murat (08.04.2011). *Şem'î Divanı: Metin Bankası*.
- KILIÇ, Atabey (2012). "Şiir Mecmualarının Tasnifine Dair", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, haz: Hatice AYNUR, Müjgân ÇAKIR vd. İstanbul: Turkuaz Yay. s. 75-96.
- KILIÇ, Filiz (2010). *Âşık Çelebi Meşâ'irü'ş-Şu'arâ (İnceleme-Metin)*, 3 Cilt, İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay.
- KINALIZADE HASAN ÇELEBİ (1978). *Tezkiretü'ş-Şuarâ*, Baskıya haz.: İbrahim KUTLUK, Ankara: TTK Yay.
- KÖKSAL, M. Fatih (2001). *Edirneli Nazmî Mecma'u'n-Nezâ'ir (İnceleme-Tenkidli Metin)*, Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi SBE.
- KÖKSAL, M. Fatih (2006). *Sana Benzer Güzel Olmaz -Divan Şiirinde Nazire*, Ankara: Akçağ Yay.
- KÖKSAL, M. Fatih (2012a). *Edirneli Nazmî Mecma'u'n-Nezâ'ir*: ekitap.kulturturizm.gov.tr
- KÖKSAL, M. Fatih (2012b). "Şiir Mecmûalarının Önemi ve Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, haz: Hatice AYNUR, Müjgân ÇAKIR vd. İstanbul: Turkuaz Yay. 409-31.
- KÖKSAL, M. Fatih (2013). "Hafî (Huffî/Haffî/Hufî)" <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/>
- MENGİ, Mine (1995). *Mesihî Divanı*, Ankara: AKM Yay.

Mısır Millî Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu (1992). C. IV, Kahire.

SEVGİ, Ahmet (2013). “Livâyî'nin Manzûm Amme (Nebe Sûresi) Tefsiri”, *SÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi* (29): 1-20.

SEVGİ, Ahmet (2014). “Livâyî'nin Manzûm Tebâreke (Mülk Sûresi) Tefsiri” *SÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi* (31): 1-96.

SEVGİ, Ahmet (2015). “Livâyî'nin Manzûm Yasin Tefsiri”, *SÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi* (33): 1- 86.

SEYHAN, Köksal (2002). *Livâyî Divanı (Metin-İnceleme)*, Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi SBE.

ŞENTÜRK, A. Atilla (1999). *Osmanlı Şiiri Antolojisi*, İstanbul: Yapı Kredi Yay.

TARLAN, A. Nihad (1945). *Hayâlî Bey Divanı*, İstanbul: İstanbul Ü. Edebiyat Fak. Yay.

TARLAN, A. Nihad (1997). *Necatî Beg Divanı*, İstanbul: MEB Yay.

TARLAN, A. Nihad (2005). *Ahmed Paşa Divanı*, İstanbul: MEB Yay.

TURAL, Şecaattin (2011). *Hafî, Zâdü'l-Me'âd (Kitâbü Mevlidü'n-Nebî)*, ekitap.kulturturizm.gov.tr

ÜNVER, İsmail (2003). “Bir Mahlasın Değişik Okunuşları Üzerine”, *Türkoloji Dergisi* XVI (1): 9-18.